।। कलशचन्द्रिकायां विष्णुभागः ।।

।। प्रथमः पटलः ।।

हरिः श्री गणपतये नमः। अविघ्नमस्तु ।।

आनन्दैकस्वरूपाय परस्मै ज्योतिषे नमः।
अशेषजगतां हेतुहेतवे शेषशायिने ।। १ ।।

यत्कर्म शैवभागेऽत्र सामान्येनसमीरितः।
समाकृष्य तदन्येषु विशेषं प्रवदाम्यहम् ।। २ ।।

स्नपनात् प्रागष्टमेऽह्नि कुर्याद्बीजार्पणक्रियाम्।
यामे गते निशीथिन्यां बृंहणे शीतरोचिषः ।। ३ ।।

प्रासादोत्तरतो गुप्तमङ्कुरार्पणमन्दिरम्।
प्रत्यङ्मुखं कारयित्वा कृत्वात्र स्थलशोधनम् ।। ४ ।।

प्रागग्राण्युत्तराग्राणि सूत्राण्यास्फाल्य पञ्च च।
पदषोडशकं कृत्वा यथाशोभं प्रपूर्य च ।। ५ ।।

शालीन्निक्षिप्य तारेण दर्भकूर्चानि विन्यसेत्।
अस्त्रेण क्षालिता वर्ममनुना सूत्रवेष्टिताः ।। ६ ।।

दर्भदूर्वाङ्कुराश्वत्थ चूतपल्लवमण्डिताः।
मृद्वालुकाकरीषैस्तु पूर्णा षोडशपालिकाः ।। ७ ।।

ऊत्कूर्चसंयुता मध्ये न्यसेत् पीठेषु तारतः।
अग्न्यादीशावसानस्तु पालिका स्थापने क्रमः ।। ८ ।।

जलैरस्त्रेण संक्षाल्य पयसा द्विषडर्णतः।
बीजजातं निधायाग्रे गणेशार्चां विधाय च ।। ९ ।।

नान्दीमुखं च पुण्याहं कृत्वा तच्छिष्टपाथसा।
क्षालयित्वाथ बीजानि संस्कुर्यात् शोषणादिभिः ।। १० ।।

यवमुद्गतिलव्रीहिमाषशिम्बकुलस्थकाः।
प्रियङ्गुसर्षपश्यामराजमाषाढकीयुताः ।। ११ ।।

पीठपूजां ततः कृत्वा धारणाभिश्च पालिकाः।
संस्कृत्य ङे नमोन्तेन स्वधाम्ना प्रणवादिना ।। १२ ।।

आवाह्य विष्णुं प्रयजेत् साङ्गीकृत्य जलादिभिः।
अभ्यर्चयेच्च बीजेषु सोमं वा स्वस्वदेवताः ।। १३ ।।

ब्रह्माहरिर्यमार्केन्द्र वाय्वग्निस्कन्दरुद्रकाः।
शशी च वरुणो लक्ष्मीर्यवादि द्रव्यदेवताः ।। १४ ।।

दानं मौहुर्त्तिकं कृत्वा शङ्खवाद्यादिनिस्वनैः।
बीजान्यञ्जलिनादाय मूलमन्त्रं समुच्चरन् ।। १५ ।।

पात्रेषु निवपेदग्न्यादीशान्तन्यसन क्रमात्।
सिञ्चेज्जितन्तामनुना प्रणवत्रितयादिना ।। १६ ।।

अन्ते सनमसा गन्धयामिनीमिलिताम्भसा।
वापक्रमात् कूर्चपाणिः सिक्त्वैवमथ देशिकः ।। १७ ।।

मूलेन देवमावाह्य सकली करणे कृते।
उपहारविधौ शङ्खसलिलैः स्नानकर्मणि ॥ १८ ॥

आपोहिष्टादिभिः प्रोक्ष्य पूर्ववच्च समुक्षतु।
समर्प्य भूयो वस्त्राद्यं समर्च्य च विधानतः ॥ १९ ॥

निवेद्य च प्रसन्नार्चां कृत्वा रक्षां समाचरेत्।
मण्डलेषु सदर्भेषु परितोऽष्टासु दिक्ष्वपि ॥ २० ॥

भूतग्रहेभ्यो दत्त्वाथ भूतकूरान्धसा बलिम्।
पललं रजनीचूर्णं सलाजं दधि सत्तुकम् ॥ २१ ॥

हविषा संयुतं त्वेतत् भूतकूरं विदुर्बुधाः।
भूतपितृयक्षनागब्रह्मशिवा देवताश्च विष्ण्वन्ताः ॥ २२ ॥

द्वितीयं पैतृकं दद्यादन्नैः सलिल तण्डूलैः।
धानोडुम्बिकलाजान्नैः यक्षाणां च तृतीयकम् ॥ २३ ॥

नालिकेर पयस्सक्तुशालिपिष्टान्धसा पुनः।
चतुर्थेऽहनि नागानां ब्राह्मपद्माक्षतैर्युतम् ॥ २४ ॥

चरुणापूपयुक्तेन षष्ठे शैवबलिं हरेत्।
गुलान्नेन बलिं दद्याद् सप्तमेऽहनि वैष्णवम् ॥ २५ ॥

पायसेनाष्टमे दद्यात् कृसरान्नमतः परम्।
दशमैकादशान्तेषु द्रव्यं पायसमीरितम् ॥ २६ ॥

अष्टमादि दिनेष्वेषु देवता विष्णुरेव तु।
पञ्चाहश्चेत् कर्मदिने प्रातर्दद्याद् बलित्रयम् ॥ २७ ॥

द्रव्याणि देवतेषष्ट सप्तमाहः प्रकीर्त्तिताः।
समुक्ष्य पीठपूजान्ते दैवतं पात्रपीडयोः ।। २८ ।।

अभ्यर्च्य विष्णुमावाह्य सम्पूज्य सवनत्रये।
रात्रीशेभ्यो बलिं दद्यात् देवं नित्योक्षणे विधिः ।। २९ ।।

ततः प्रासादसंशुद्धिः परेऽहनि समाचरेत्।
आत्मानं सकलीकृत्य समभ्यर्च्य गणाधिपम् ।। ३० ।।

सूत्रादि विकिरान्तानि संस्कुर्यात् शोषणादिभिः।
सहा शलाका दर्भैस्तु मुष्टिरत्र प्रकीर्त्तिता ।। ३१ ।।

उशीरमुरलोहा सृक् पटीराम्बुजटामयैः।
हिमाम्भसाश्लक्षण पिष्टमष्टगन्धं हरेः प्रियम् ।। ३२ ।।

तारांशाः सूत्रजापे स्युः प्रणवो दर्भदामनि।
नृसिंह बीजमस्त्रं वा सिद्धार्थेऽणु जपेत् स्मृतम् ।। ३३ ।।

वायुवारुणबीजे तु मुष्टिगोमयपाथसोः।
परमेष्ट्यादयः पञ्च मनवः पञ्चगव्यके ।। ३४ ।।

आपः पुनन्तु पृथिवीमित्यादिर्गन्धवारिणि।
इषेत्वेति च मूलं वा प्रसूनाक्षतसञ्चये ।। ३५ ।।

स्वस्वैर्जपाणुभिः कृत्वा मुष्ट्याद्यैमार्जनादिकम्।
मूलेनान्तर्बहिर्गेहमथ गन्धादिभियजेत् ।। ३६ ।।

पूजयेच्चक्रमन्त्रेण कलशं गर्भमन्दिरे।
वर्मास्त्रान्तं सहस्रारपदं ब्रूयान्मनुः स्मृतः ।। ३७ ।।

अहिर्बुध्निऋषिः प्रोक्तं छन्दोऽनुष्टुप् च कीर्त्तितः।
सुदर्शनमहाविष्णुर्देवता च समीरिता ।। ३८ ।।

ङेन्तैराविसुधीसंज्वालाद्यैः स्वाहासमन्वितैः।
क्रमाच्चक्रपदैः षड्भिः षडङ्गानि समाचरेत् ।। ३९ ।।

अव्याद् भास्कर सप्रभाभिरखिलाभिर्दिशो भासयन्।
भीमाक्षः क्षरदट्टहासविकसद्दंष्ट्राप्रदीप्ताननः ।। ४० ।।

दोर्भिश्चक्रदरौ गदाब्जमुसलेष्वासांश्च पाशाङ्कुशौ।
विभ्रत्पिङ्गशिरोरुहोऽथ भवतश्चक्राभिधानो हरिः ।। ४१ ।।

अङ्गयुधैः शक्तिभिश्च लोकपालैस्तदस्त्रकैः।
पूजयेद् वैष्णवीपीठे विष्वक्सेन समन्वितम् ।। ४२ ।।

चक्रशङ्खगदापद्ममुसला धनुरेव च।
पाशाङ्कुशौ च सम्प्रोक्तमायुधानामथाष्टकम्।
लक्ष्मी सरस्वती चैव रतिप्रीति समाह्वये ।। ४३ ।।

कीर्त्तिः कान्तिस्तुष्टिपुष्टीशक्तयोऽष्टसमीरिताः।
कृणुष्व पाजाप्रमुखं सूक्तं रक्षोहणाद्यपि ।। ४४ ।।

त्रिवारमस्त्रमन्त्रं च शतमष्टोत्तरं जपेत्।
संरक्ष्यगेहमाग्न्येय्यां राक्षोघ्नं होममाचरेत् ।। ४५ ।।

उपलिप्याग्निमाधाय कृत्वा चाग्निमुखान्वितम्।
रक्षोहणादिमन्त्राभ्यां पक्वं हुत्वा घृतं पुनः ।। ४६ ।।

कृणुष्वेत्यादिभिर्भूयो ये देवाद्यैश्च पञ्चभिः।

दुर्गादिर्व्याहृतीभिश्च हुत्वा द्रव्याणि होमयेत् ।। ४७ ।।

अष्टोत्तरशतं मार्गसमिदाज्य हविर्घृतम्।
चक्राणुना हुनेत् पूर्णामन्तरा द्वादशार्णतः ।। ४८ ।।

तारं नमो भगवते वासुदेवश्च ङे युतः।
मन्त्रस्य द्वादशार्णोऽयं पूर्णायां वौषडन्वितः ।। ४९ ।।

होमं समाप्य प्रासादं सम्पाताद्यैः समुक्ष्य च।
विकीर्थतिलसिद्धार्थैः कुर्यात् तालत्रयादिकम् ।। ५० ।।

तामेवैशेऽग्निमाधाय परिधिस्थापनात् पुरा।
कलशौ दक्षिणेऽभ्यर्च्य शन्नोदेव्यणुना ततः ।। ५१ ।।

वास्तोष्पते प्रमित्याभ्यां पक्वे द्वाभ्यां च होमयेत्।
वास्तोष्पते ध्रुवाद्यैश्च षड्भिः जातादिपञ्चभिः ।। ५२

शन्नवर्गैर्व्याहृतीभिः ससम्पातं हुनेत् घृतम्।
शमीसमित् घृतान्नाज्यं दूर्वागव्यपरिप्लुताः ।। ५३ ।।

शन्नो देव्या तु होतव्या शतमष्टोत्तरं पृथक्।
मूलेन दूर्वा होम्या वा पूर्णा च द्वादशार्णतः ।। ५४ ।।

होमं समाप्य वह्नेऽस्तु पूर्वभागे बलिं हरेत्।
नमो रुद्रेति मन्त्रेण त्वं विप्र यजुषा पुनः ।। ५५ ।।

प्रणीताम्भोगव्यभस्म सम्पाताज्यशमीरसैः।
प्रोक्ष्यालयं घटगतैस्तण्डुलैश्च जलैरपि ।। ५६ ।।

विकीर्याभ्युक्ष्य तच्छेषं गर्भगेह समर्पयेत्।

ध्यात्वा दर्भचये मूर्त्तिं प्रासादपुरुषस्य तु ।। ५७ ।।

अथ वास्तुबलिं कुर्यादैशान्यां जातवेदसः।
एकाशीति पदं कृत्वा सूत्रैः प्रागुदग्रगैः ।। ५८ ।।

पदानां नवकं मध्ये दिक्षु षट्षट् पदान्यपि।
प्रतिकोणं पदद्वन्द्वद्वितयञ्चैकतां नयेत् ।। ५९ ।।

द्वात्रिंशत्पदसंयुक्तं बाह्यावरणमिष्यते।
एकैकपदसंयुक्तं दिक्ष्वष्टासु च तद्बहिः ।। ६० ।।

दर्भाक्षतानि विन्यस्य पीठं सम्पूज्यवैष्णवम्।
वास्तुमावाह्य सम्पूज्य तस्मिन्नावाह्य वेधसम् ।। ६१ ।।

आर्यकाद्यैः परिवृतमुपहारैः प्रपूजयेत्।
प्रागार्यकस्तु सवितृसावित्रौ वह्निदिक्स्थितौ ।। ६२ ।।

विवस्वान् दक्षिणेत्विन्द्रजयेन्द्रौ च निशाचरे।
पश्चान्मित्रो रुद्रजयरौद्रौ वायव्यगोचरे ।। ६३ ।।

सौम्ये महीधरास्त्वापवत्सा पावीशगोचरे।
बहिरीशादि सम्पूज्या ईशानाद्याः क्रमेण च ।। ६४ ।।

ईशानश्चैव पर्जन्यो जयेन्तेन्द्रौ दिवाकरः।
सत्यो भृशान्तरिक्षौ च वह्निः पूषा च दक्षिणे ।। ६५ ।।

वितथोग्रहक्षतयमौ गन्धर्वो भृङ्गराजकः।
मृगपितृदौवारिकाः सुग्रीवः पुष्पदन्तकः ।। ६६ ।।

वरुणासुरशोषाश्च रोग वाय्वहिमुख्यकाः।

भल्लाटेन्द्वर्गलास्तद्वददितिश्चोदितिरेव च ।। ६७ ।।

शर्वस्कन्दोऽर्यमाह्वश्च जम्भकः पिलिपिञ्छकः।
दिक्षुकोणेषु चरति विदारी पूतना तथा ।। ६८ ।।

सपापराक्षसी बाह्ये पूज्या देवग्रहादयः।
वास्तुने ब्रह्मणे चैभ्यो बलिं दत्वा प्रसाद्य च ।। ६९ ।।

तद्देवता कदम्बं च तेजोरूपं विचिन्तयेत्।
कृत्वाथ वास्तुपुण्याहं रक्षेत् तद्देवमन्दिरम् ।। ७० ।।

तृतीयदिवसे प्रातः बिम्बशुद्धिं समाचरेत्।
क्षालनप्लावनस्नानमार्जनानि यथाक्रमम् ।। ७१ ।।

धारावगाहसेकाश्च सप्तैता बिम्बशुद्धयः।
आदौ कृत्वा चतुश्शुद्धिं धारां कुर्यादनन्तरम् ।। ७२ ।।

महत्पात्रे जलं हृत्वा पीठाराधनपूर्वकम्।
आवाह्य वरुणं तत्र विष्णुतीर्थसमन्वितम् ।। ७३ ।।

अभ्यर्च्य पात्रं संस्पृश्य प्रजपेद् वारुणी ऋचः।
पीठं सम्पूज्याभिवाह्य देवं साङ्गं विधाय च ।। ७४ ।।

सम्पूर्य धारापात्रं तु मूलेनाथ पुनः पुनः।
तन्मूर्ध्नि पातयेद् धारामविच्छिन्नां मनुंजपन् ।। ६५ ।।

सावित्रीं संहितां सर्वां पञ्चोपनिषदं तथा।
पावमानं विष्णुसूक्तं पौरुषं सूक्तमन्तिमम् ।। ६६ ।।

जपेयुः ब्राह्मणाः स्पृष्ट्वा धारापात्रं समाहिताः।

कृत्वैवं याममात्रं तु पात्रोद्धरणपूर्वकम् ।। ६७ ।।

पुष्पमाराध्य शिरसि दत्त्वा शेषोपहारकान्।
सम्यगभ्यर्च्य नैवेद्यं कृत्वा हुत्वा बलिं हरेत् ।। ६८ ।।

पुनराचम्य नैवेद्यं विसृज्याभ्यर्च्य तोषयेत्।
एवं दिनत्रयं धारां कृत्वाङ्कुरदिनात् पुनः ।। ६९ ।।

पञ्चमेऽह्न्यवगाहं च कुर्यात् पञ्चकसेचनम्।
गव्यजातं समायोज्य सम्पूज्यावाह्य च प्रभुम् ।। ७० ।।

वाससाच्छाद्याकलय्य पञ्जरं परिपूर्य च।
गव्यैर्धारोदितान् मन्त्रान् जप्त्वा तत्कालसम्मितम् ।। ७१ ।।

सर्वं तदवमुच्याथ गन्धाद्भिरवगाह्य च।
शोधयित्वा च तत्सर्वं पूर्ववत् पूजयेद् विभुम् ।। ७२ ।।

एकपीठस्थितान् कुम्भान् पञ्चतत्वैः प्रपूर्य च।
दध्याद्यैकैकतत्वेन विहिता वाहनार्चनान् ।। ७३ ।।

एकीकृत्य च तारेण मूलेनावाह्य पूजयेत्।
पृथक्स्थितिं भावयित्वा तत्त्वैराराध्य पूर्ववत् ।। ७४ ।।

पीठार्चनादि स्नानान्तं कृत्वा तत्त्वैर्न्निजैः क्रमात्।
मध्यादिकलशैस्सिक्त्वा देवदेवं समर्चयेत् ।। ७५ ।।

ततो देवस्य पुण्याहः कुर्यात् मूर्त्तिपसंयुतः ।।

।। इति कलशचन्द्रिकायां विष्णुभागे प्रथमपटलः समाप्तः ।।

कलशचन्दिकायां विष्णुभागः
द्वितीयः पटलः

ततः षष्ठदिने कुर्यात् प्रायश्चित्तं हुतात्मकम्।
देवस्य दक्षिणे भागे कर्त्तव्यं तद्विधानतः ।। १ ।।

एकं वा पञ्च वा कुर्यात् नव यद्वा त्रयोदश।
मार्कण्डेयेन तत् प्रोक्तं नव पञ्च त्रयोदश ।। २ ।।

होमात्रैकोत्र सोग्राह्यः सदाचारानु सारतः ।
अथाग्निजननं कुर्यात् मध्यकुण्डे गुरूत्तमः ।। ३ ।।

आचम्य सकलीकृत्य विष्णुसात्कृत विग्रहः ।
गुरुविघ्नार्चनं कृत्वा मुष्ट्याद्यैः परिशोध्य च ।। ४ ।।

शोषादिपञ्चकं कृत्वा शोषदाहौ विधाय च।
प्रोक्ष्यास्त्रतः समुल्लिख्य समुक्ष्य शकलं त्यजेत् ।। ५ ।।

तारेण विष्टरं न्यस्य पीठं सम्पूज्य वैष्णवम्।
लक्ष्मीमावाह्य देवं च तस्मिन्नृतुमतीं यजेत् ।। ६ ।।

प्रणवेनाग्निमादाय क्रव्यादांशं निरस्य च।
आत्मन्यारोप्याग्निचितिं शोषदाहौ विधाय च ।। ७ ।।

सम्भाव्य योगकमलं तत्रानीयाग्नि चेतनाम्।
अर्चयेत् तारगर्भस्थबीजेन च विभावसुम् ।। ८ ।।

उद्धृत्यकरयुग्मेन भूस्थजानुर्मरुद्यमी।
त्रिः परिभ्रामयन् कुण्डे क्षिपेत् तारेण तं वसुम् ।। ९ ।।

प्रज्वाल्य वह्निं तारेण स्वगृह्योक्त प्रकारतः।
कृत्वा परिसमूहादि वह्न्याराधन पश्चिमम् ।। १० ।।

समर्च्य प्रणवेनाग्निं गर्भाधानं धिया स्मरन्।
हुत्वैकां समिधं भूयो घृतं हुत्वाष्टसंख्यया ।। ११ ।।

आदिवर्णेन मूलस्य पूर्णां च द्वादशार्णतः।
हुत्वा समर्च्य तारेण गर्भाधानं कृतं वदेत् ।। १२ ।।

एवं पुंसवसीमन्तजातनामाशनक्रियाः।
चुडाकर्मोपनीत्यन्ता मन्त्रार्णैरितरैश्चरेत् ।। १३ ।।

पीठमाराध्य मूलेन देवमावाह्य विन्यसेत्।
लिपितत्त्वमनूनर्घ्याद्युपहारान् प्रदाय च ।। १४ ।।

साङ्गावरणमभ्यर्च्य तारव्याहृति पूर्वकैः।
पीठमन्त्रैश्च मूलेन परिवारैस्सकृत् सकृत् ।। १५ ।।

हुत्वाज्यमथ मूलेन जुहोत्वष्टशतं घृतम्।
ब्रह्मार्पणेनैकवारं व्याहृति प्रणवैरपि ।। १६ ।।

आज्यशेषं समर्प्याथ देवमिष्ट्वा प्रसाद्य च।
निष्कलीकृत्य हव्याशमाराध्यास्त्रेण गोपयेत् ।। १७ ।।

उपलिप्याथ तत्कुण्डं विहृत्याग्निं यथाक्रमम्।
स्वशाखोदितमार्गेण समारभ्य हुतक्रियाम् ।। १८ ।।

दक्षिणेऽभ्यर्च्य कलशं परिधिन्यसनात् पुरा।
अग्न्यलङ्करणादूर्ध्वं पीठपूजापुरस्सरम् ।। १९ ।।

देवमावाह्य सम्पूज्य विधायेध्महुतादिकम्।
पीठाणुभिर्घृतं पक्वं गायत्र्या जुहुयादथ ।। २० ।।

पूजाणुभिर्घृतं हुत्वा पूर्णां द्वादश वर्णतः।
वासुदेवाय सम्प्रोक्त्वा विद्महे च पदं वदेत् ।। २१ ।।

नारायणाय धीमहे तन्नो विष्णुः प्रचोदयात्।
एवं समुद्धरेदेषा गायत्री समुदीरिता ।। २२ ।।

ततस्सर्वेपि जुहुयुः परमेष्ट्यादिभिः क्रमात्।
पञ्चभिः त्रिसहस्राज्यं ततोऽष्टाक्षरविद्यया ।। २३ ।।

समित्सर्पिर्व्रीहितिललाजानां तु सहस्रकम्।
द्वादशोर्ध्वशतं साज्यं समिधश्च पलाशजाः ।। २४ ।।

व्याहृतीभिश्चतुर्भिस्तु सावित्र्याष्टोत्तरं शतम्।
क्षीरं दधिक्षौद्रघृते पूर्णां द्रव्यान्तरे हुनेत् ।। २५ ।।

हुत्वा स्विष्टकृदादीनि होमशेषं समाप्य च।
प्रसन्नार्चां विधायाथ समुद्वास्याग्निचेतनाम् ।। २६ ।।

सम्पातं कलशे सिक्त्वा पावकं च विसर्जयेत्।
अन्तः प्रविश्य पीठार्चां विधायावाह्य च प्रभुम् ।। २७ ।।

सकलीकृत्य नीराज्य कलशैरभिषिच्य च।
शेषोपहारैरभ्यर्च्य भगवन्तं क्षमापयेत् ।। २८ ।।

तुर्यश्रकुण्डे त्वैशान्यां जनयित्वा हुताशनम्।
होमकर्म समारभ्य कलशार्चन संयुतम् ।। २९

पूजामन्त्राज्यहोमान्ते कृत्वा पूर्णाहुतिं ततः।
पञ्चतत्त्वैर्द्वादशाष्टजिनार्णैश्च जितादिना ।। ३० ।।

षोडशद्भिः पौरुषीभिश्चतुर्विंशति संख्यया।
पृथक् पृथक् घृतं हुत्वा पुनर्द्रव्याणि होमयेत् ।। ३१ ।।

अपामार्गसमिच्छिन्ना सहैन्द्री भद्रिकाञ्जलिः।
दूर्वासिद्धार्थक ब्रीहियवांस्तिल हविर्घृतम् ।। ३२ ।।

हुत्वाज्यान्तरितैरेभिश्चतुर्विंशति संख्यया।
पूर्णां द्रव्यान्तरे हुत्वा होमशेषं समाप्य च ।। ३३ ।।

संस्नाप्य देवं कलशेनाभ्यर्च्याथ प्रसादयेत्।
गुरुलाघवमुद्वीक्ष्य शतशो वा सहस्रशः ।। ३४ ।।

आज्यं द्रव्याणि च हुनेत् निमित्तेषु गुरूत्तमः।
श्वस्पर्शनादौ विहितामथ शान्तिं वदाम्यहम् ।। ३५ ।।

वह्निं पूर्ववदुत्पाद्य दिश्यैशान्यां यथाविधि।
पूजामन्त्राज्यहोमान्तं कृत्वा कर्माथ पूर्ववत् ।। ३६ ।।

मन्त्रैरमीभिरेकैकवारं सर्पिः क्रमाद्धुनेत्।
नारायणेन सूक्तेन श्रीसूक्तेन तथा पुनः ।। ३७ ।।

अतो देवेति सूक्तेन नासदंहोमुचा तथा।
संसमित् भद्रपादेन तथारायीत्यनेन च ।। ३८ ।।

गायत्र्या पञ्चतत्त्वैश्च पूर्णां च द्वादशार्णतः।
अश्वत्थखदिर प्लक्ष ब्रह्मपाटल संभवाः ।। ३९ ।।

वटजास्समिधो हुत्त्वा मूलेनाष्टोत्तरं शतम्।
पूर्णां दत्त्वा प्रतिद्रव्य होमशेषं समाप्य च ।। ४० ।।

हुतमन्त्रान् जपन् देवकलशैरभिषेचयेत्।
अत्रपक्षद्वयं ग्राह्यं शाखाभेदेन सूरिभिः ।। ४१ ।।

ऋचः पुरुषसूक्तस्य षोडशैव भवन्ति च।
श्रीसूक्ते तिथि संख्याः स्युरतो देवादिके च षट् ।। ४२ ।।

नासदादौ सप्त चाष्टावपनश्शोशुचन्मुखे।
संवादसूक्ते चत्त्वारः पादमन्त्रस्त्वतः परम् ।। ४३ ।।

अरायिकाण इत्यादौ पञ्चमन्त्राः प्रकीर्त्तिताः।
गायत्र्या पञ्चभिस्सार्धं मनवो जातिसंख्यकाः ।। ४४ ।।

यद्वा नारायणे सूक्ते मनवः स्युश्चतुर्दश।
नासदादौ षोडशस्युरग्नेर्मन्वेति पूर्वकाः ।। ४५ ।।

अंहोमुचश्चतुस्त्रिंशत् अन्यत् सर्वं तु पूर्ववत् ।
पक्षेऽस्मिन् समुदायेन मन्त्रा एकाधिकं शतम् ।। ४६ ।।

अन्यां शान्तिं च कुर्वीत दोषे जाते गरीयसि।
तत्वहोमं ततः कुर्यात् सप्तमेऽहनि देशिखः ।। ४७ ।।

प्रासादाग्रे विधायाग्निसदनं चतुरश्रकम्।
जनयित्वा विधानेन तत्र वैश्वानरं गुरुः ।। ४८ ।।

स्वशाखोदितमार्गेण समारभ्य हुतक्रियाम् ।
परिधिस्थापनात् पूर्वं तस्य दक्षिणतोऽम्बुजे ।। ४९ ।।

पीठमास्तीर्य विधिवत् पीठपूजां विधाय च।
अस्त्रेण क्षालितं वर्ममनुना सूत्रवेष्टितम् ।। ५० ।।

गन्धेन चर्चितं मूलमनुना धूपितं घटम्।
संसाद्य पीठे मूलेन न्यग्बिलं शोषणादिभिः ।। ५१ ।।

संस्कृत्याभ्यर्च्य मूलेन कृत्वा चोत्तानतामपि।
कूर्चरत्न सुवर्णानि न्यस्यापूर्य धिया घटम् ।। ५२ ।।

गालिताम्बुभिरापूर्य मूलेनावाह्य पूजिते।
लिपिपङ्कज माराध्य मूर्त्तिमावाह्य तत्र तु ।। ५३ ।।

जीवादितत्वान्येकैकमावाह्य क्षिति पश्चिमम्।
अन्ते जितन्तयुक्तेन मूलेनावाह्य तं हरिम् ।। ५४ ।।

लिपितत्त्व मनून्यस्य साङ्गावरणमर्चयेत्।
निवेद्य च प्रसन्नार्चां कृत्वा रक्षां समाचरेत् ।। ५५ ।।

परिधिन्यसनाद्यग्निसपर्यान्तं विधाय च।
पीठमाराध्यदेवेशमावाह्येष्ट्वा जलादिभिः ।। ५६ ।।

पूजामन्त्राज्यहोमान्तं कृत्वा पूजां विधाय च।
तत्त्वैः प्रतीपगैर्हुत्वा पञ्चोपनिषदैस्तथा ।। ५७ ।।

पूर्णां दत्त्वान्तरेभ्यत्य पीठमिष्ट्वाभिवाह्य च।
सकलीकृत्य सम्पातं स्नानकाले समर्प्य च ।। ५८ ।।

प्रार्थ्यसृष्टिं लब्धानुज्ञः पुष्पाञ्जलिपुरस्सरम्।
प्रासादाग्नि घटादीनामैक्यं सम्भावयत् बुधः ।। ५९ ।।

अष्टाज्यहोमतः कृत्वा सृष्ट्यौन्मुख्यस्तु मूलतः।
जीवादितत्त्वैर्जुहुयादष्टाविंशति संख्यया ।। ६० ।।

अष्टशो वा पृथक् पूर्णां संख्यान्ते सर्वतश्चरेत्।
अष्टोत्तरशतं यद्वा अष्टाविंशतिशोऽथवा ।। ६१ ।।

परमेष्ट्यादिभिर्हुत्वा पृथक् पूर्णां च दापयेत्।
अथ हुत्वा चतुर्द्रव्यं होमशेषं समाप्य च ।। ६२ ।।

उद्वास्य वह्निगं देवं सम्पातं कलशेऽर्पयेत्।
नान्दीमुखादिकं कृत्वा नीराजेन पुरस्सरम् ।। ६३ ।।

अन्तः प्रवेश्य कलशं देवेशमभिषिच्य च।
तत्त्वैर्विन्यस्य सम्पूज्य निवेद्याभ्यर्च्य तोषयेत् ।। ६४ ।।

अथ मण्डपसंस्कारं कुर्यात् गुरूरतन्द्रितः।
कलशस्यानरूपेण कारयित्वा च मण्डपम् ।। ६५ ।।

वितानाद्यैरलङ्कृत्य स्तम्भात् संवेष्ट्य वाससा।
तुर्यश्रमर्धचन्द्राभं वृत्तं पद्मोपमं दिशि ।। ६६ ।।

तुर्यश्रमेकनागे च कुण्डान्येवं प्रकल्पयेत्।
सूत्रादीन्यथ संस्कृत्य वर्मणास्त्रेण च क्रमात् ।। ६७ ।।

सूत्रेण दाम्ना संवेष्ट्य व्यस्ताव्यस्त ध्रुवेण वा।
मृदमस्त्रेणापनीय पीठमिष्ट्वा च तोरणम् ।। ६८ ।।

संस्कृत्य स्वस्वमन्त्रान्ते स्योनापृथिविमन्त्रतः।
गर्त्ते संस्थाप्याभिवाह्य स्वस्वमन्त्रेण पूजयेत् ।। ६९

अश्वत्थौदुम्बरवटप्लक्षा वै तोरणद्रुमाः।
सुशोभनसुभद्रौ च सुकर्मा च सुहोत्रतः ।। ७० ।।

तोरणेशा ध्वजास्थाप्याः कुमुदाद्यैर्दिगष्टके।
कुमुदः कुमुदाक्षश्च पुण्डरीकोऽथ वामनः ।। ७१ ।।

शाङ्कुकर्णस्सर्वनेत्रस्सुमुखः सुप्रतिष्ठितः ।
बलिना तोषयित्वाथ तोरणध्वजदेवताः ।। ७२ ।।

देवासुरग्रहादींश्च विशेदाचम्य मण्डपम्।
पूर्वादि द्वारपार्श्वस्थ कलशेष्वर्चयेदिमान् ।। ७३ ।।

पूर्णं च पुष्करं चैव तथैवानन्दनन्दनौ।
वीरसेनसुषेणौ च संभवप्रभवौ तथा ।। ७४ ।।

पद्मरागं प्रवालं च वैडूर्यं पुष्यरागकम्।
नीलं मरतकं मुक्तां स्फटिकं च क्रमात् न्यसेत् ।। ७५ ।।

द्वारदक्षिण भागेषु कलशेषु चतुर्दिशम्।
इन्द्रं यमं च वरुणं सोमं तद्वत् क्रमात् यजेत् ।। ७६ ।।

वह्न्यादिकेषु स्तम्भेषु यजेत् वह्न्यादिकानपि।
अथ पूर्वादिशव्यान्तमुष्ट्याद्यैः परिशोध्य च ।। ७७ ।।

साग्न्यालयं वेदितलं कुसुमाक्षतपश्चिमैः।
मध्ये पीठं समभ्यर्च्य लक्ष्मीमावाह्य बीजतः ।। ७८ ।।

सकलीकृत्य सम्पूज्य स्मरेद् दिक्षु दिगीश्वरान्।
अथात्र द्वादशार्णेन विकीर्य विकिरोत्तरम् ।। ७९ ।।

विन्यस्याधारशक्त्यादीन् कुर्यात् तालत्रयादिकम्।
ऐशान्यां धान्यराशिस्थे महत्पात्रेऽम्बुपूरिते ।। ८० ।।

यजेदावाह्य वरुणं विष्णुतीर्थ समन्वितम्।
अथार्चयेत् कुम्भराजं दक्षिणे कर्करीमपि ।। ८१ ।।

पीठमभ्यर्च्य तारेण क्षालितं सूत्रवेष्टितम्।
धूपितं गन्धसंलिप्तं विन्यसेन्यग्विलं घटम् ।। ८२ ।।

संस्कृत्य शोषदाहाद्यैस्सम्प्रोक्ष्यापोहि पूर्वकैः।
गर्भन्यसनगन्धाम्भस्सेकाक्षत समर्पणम् ।। ८३ ।।

परमेष्ट्यादिभिस्त्रीभिः कृत्वा तारेण संयजेत्।
निवृत्योत्तानतां कृत्वा सर्वेणोद्धृत्य तारतः ।। ८४ ।।

संस्थाप्य कूर्चमूलेन गन्धपुष्पान्वितं न्यसेत्।
तारेणेष्ट्वाथ कुम्भस्य मूलमध्योर्ध्वभागके ।। ८५ ।।

तेजस्त्रयकला न्यस्त्वा कलास्ताः पूजयेत् क्रमात्।
आत्माष्टार्णेन विन्यस्य हेमरत्नानि पूजयेत् ।। ८६ ।।

विधाय मानसीं पूर्त्तिं मूलाहुतदराम्भसा।
प्रतिलोमलिपिं जप्त्वासम्पूर्याधाधिकं घटम् ।। ८७ ।।

लिपिपङ्कजमाराध्य मूर्त्तिमन्त्राभिपूज्य च।
कृत्वा कलावाहनं च विद्यादेहं समर्प्य च ।। ८८ ।।

आत्मविद्यापराख्यानि तत्वान्याधारमण्डलात्।
तारांशबीजयुक्तानि समावाह्याभिपूज्य च ।। ८९ ।।

मूलेनावाह्य विन्यस्य साङ्गावरणमर्चयेत्।
गालितादि्भः कर्करीं च चक्रेणापूर्य पूजयेत् ।। ९१ ।।

अथ नागपदस्थे तु कुण्डे वैश्वानरं गुरुः।
पूर्ववज्जनयित्वा च तस्य रक्षां समाचरेत् ।। ९२ ।।

परिभ्रम्याथ कुम्भेशं प्राग्वदाधारमण्डले।
तत्वत्रितयमभ्यर्च्य मूलेनावाह्य पूजयेत् ।। ९३ ।।

करकं च समापूर्य चक्रेणावाह्य पूजयेत्।
शिवायेति पदस्थाने परायेति पदं वदेत् ।। ९४ ।।

लिपिपङ्कजपूजायां विशेषोऽयं प्रदर्शितः ।।

।। इति कलशचन्द्रिकायां विष्णुभागे द्वितीयपटलः समाप्तः ।।

कलशचन्दिकायां विष्णुभागः
तृतीयः पटलः

अथ मूर्त्तिधरैस्सार्धं वेदिं संप्रोक्ष्य देशिकः।
कलशस्यानुरूपेण पदानि परिकल्पयेत् ।। १ ।।

पूर्वं सप्तदशद्रव्यैः स्नपने विधिरुच्यते।
शैलद्वाररुद्रविश्वसौम्योन्मित पुटेष्वथ ।। २ ।।

पदानिकल्पयेत् सप्तदशद्रव्येषु पञ्चधा।
दिक्षु त्रिकं विदिक्ष्वेकं नवान्तः पञ्चविंशतौ ।। ३ ।।

दिक्षु षट्कं चतुष्कं च कोणेषु नव मध्यतः ।
एवमेकोनपञ्चाशत् कलशे परिकल्पना।। ४ ।।

दिक्कोणान्तस्सु नवकान्येकाशीतौ प्रकल्पयेत्।
दिक्षु मध्ये च नवकं कोणे षोडशकस्तथा ।। ५ ।।

मध्येऽब्जं कल्पयेदेवं नवोत्तरशते विधिः।
कल्पयेदष्टदिक्ष्वष्टौ पदानां पञ्चविंशतिम् ।। ६ ।।

मध्यस्थ पञ्चविंशत्यां पद्ममष्टदलं लिखेत्।
पदक्ळप्तिरिति प्रोक्ता नवोत्तरशतद्वये ।। ७ ।।

घृतमुष्णोदकं रत्नं फलं लोहं च मार्ज्जनम्।
गन्धाक्षतयवोदांश्च क्रमान्मध्यादि पूरयेत् ।। ८ ।।

पाद्यार्घ्याचमगव्यानि दधि क्षीरमधूनि च।
कषायं पूरयेत् बाह्ये दिग्विदिक्रमतस्सुधीः ।। ९ ।।

देवता विष्णुरादित्यो ब्रह्मा च धनदस्तथा।
वसवो वा विश्वदेवाश्च गन्धर्वा निऋतिस्तथा ।। १० ।।

दुर्गा च पितरो लक्ष्मीर्वाग्देवी दक्ष एव च।
शुक्रश्च सोमेन्द्रयमा द्रव्याणां परिकीर्त्तिताः ।। ११ ।।

चतुरश्चतुरावृत्या शान्तिश्रीश्च सरस्वती।
रतिश्चेति क्रमात् प्रोक्ता यद्वा तद्रव्यदेवताः ।। १२ ।।

तस्माद्विराडित्याद्योऽणुः तस्मादश्वा अजादिकाः।
ऋचस्सप्तक्रमात् प्रोक्ता इदं विष्णादिकं परम् ।। १३ ।।

सहस्रशीर्षेत्याद्याश्च चतुरस्तु ततः परम्।
यत्पुरुषेणेति पूर्वा ऋचश्च चतुरस्तथा ।। १४ ।।

एवं सप्तदशद्रव्यैः पूरयेत् प्रोक्तमार्गतः।
अभ्यर्च्य कलशान् सर्वान् अधिवास्य यथाविधि ।। १५ ।।

पूर्वोदिताभिः ऋग्भिश्च स्नपयेद्वक्ष्यमाणतः।
पाद्यार्घ्याचमगव्यैस्तं स्नापयित्वादितः क्रमात् ।। १६ ।।

मध्यस्थेन घृतेनाथ स्नपयेच्च यथाविधि।
दध्ना क्षीरेण पुष्पोदैः क्वाथेनोष्णांभसा ततः ।। १७ ।।

फलमार्जनाक्षतोद रत्नलोहाम्भसा तथा।
गन्धोदैर्यवतोयैश्च स्नपयेत् श्रीनिकेतनम् ।। १८ ।।

एवं सप्तदशद्रव्यैः स्नपनं समुदाहृतम्।
अथ स्नानं प्रवक्ष्यामि समासादगमोदितम् ।। १९ ।।

पञ्चविंशतिभिर्द्रव्यैः केवलैर्वर्धितैरपि।
कुर्यात् मुनिपुटे क्षेत्रे त्रिकं दिक्ष्वेकमन्यतः ।। २० ।।

मध्ये नवपदैः पद्मं केवले पञ्चविंशतौ।
यद्वानन्दपुटे मध्ये पञ्चविंशतिरम्बुजम् ।। २१ ।।

दिक्कोणेष्वन्तरालेषु पदमेकैकमर्पयेत्।
कोणे चतुष्कं नवकं मध्ये दिक्षु द्विकत्रयम् ।। २२ ।।

एकादशपुटे चैवमेकोनार्धशते विधिः।
पञ्चविंशतिभिः पद्मं मध्ये दिक्षु त्रिकत्रयम् ।। २३ ।।

कोणेषु नवकं प्रोक्तमेकाशीतौ पदार्पणम्।
मध्ये दलघटैर्युक्तं क्षेत्रेष्वेषु चतुर्ष्वपि ।। २४ ।।

क्षेत्रे मान्यपुटे मध्ये नवभिः पङ्कजं लिखेत्।
त्रिकं दिक्षु विदिक्ष्वैकं दैविकं मानुषे पुनः ।। २५ ।।

दिग्विदिक्ष्वन्तरालेषु नवकं चाष्टकं त्रिकम्।
मार्जयेत् कोणनवकेष्वन्तः कोणपदानितु ।। २६ ।।

अष्टोत्तरशतैः कुम्भैरेवं स्नपनमीरितम्।
षट्कं चतुष्कं दिक्कोणेष्वन्तस्थ नवकेऽम्बुजम् ।। २७ ।।

नवकं चाष्टकं षट्कं दिक्कोणेष्वन्तरा बहिः।
क्षेत्रे साकपुटे प्रोक्तः षट्पञ्चाशच्छते विधिः ।। २८ ।।

विंशत्सूत्रयुते क्षेत्रे नवकानि प्रकल्पयेत्।
पञ्चविंशति संख्यानि मध्यस्थ नवकेऽम्बुजम् ।। २९ ।।

एवं शतद्वये सप्तदशाढ्यं कलशं भवेत्।
एकविंशत्पुटे मध्ये पञ्चविंशद्भिरम्बुजम् ।। ३० ।।

बाह्येऽन्तः पञ्चदशकं दिक्षुकोणेषु चाष्टकम्।
पञ्चकं चान्तरालेषु कल्पयेद्विशते घटे ।। ३१ ।।

पञ्चविंशोत्तरेत्त्वेवं पदार्पणमुदीरितम्।
क्षेत्रे पात्रपुटे मध्ये नवभिः पङ्कजं लिखेत् ।। ३२ ।।

नवकं दिक्ष्विदिक्ष्वन्तः कोणेषु च बहिस्तथा।
चतुर्दिक्ष्वन्तराले च कुर्यात् द्वादशकं क्रमात् ।। ३३ ।।

शतद्वये त्रिपञ्चाशदुत्तरे क्षेत्रमीरितम्।
क्षेत्रे गोत्रपुटे मध्ये पञ्चविंशद्भिरम्बुजम् ।। ३४ ।।

दशकं दिक्षुकोणेषु त्रिकमन्तर्बहिः पुनः।
कोणेषु सप्तदशकं दिक्षु पञ्चकृतिर्भवेत् ।। ३५ ।।

अन्तरा दशकं प्रोक्तं सैकमेवं शतत्रयम्।
क्षेत्रे धीरपुटे पञ्चविंशद्भिर्मध्यतोऽम्बुजम् ।। ३६ ।।

अन्तश्च सप्तदशकदिक्ष्वष्टासु प्रकल्पयेत्।
कोणे षोडशकं बाह्ये दिक्षु पञ्चकृतित्रयम् ।। ३७ ।।

कलशानां पञ्चशतं सैकमेवं समीरितम्।
क्षेत्रे धूलिपुटे वीथीसप्तसप्त पुटान्तरे ।। ३८ ।।

प्रागग्रा उत्तराग्राश्च चतस्रः कल्पयेत् पृथक्।
एवं कृते तु खण्डानि जायन्ते पञ्चविंशतिः ।। ३९ ।।

पदान्येकोनपञ्चाशत् प्रतिखण्डं भवन्ति च।
तेषां मध्ये नवपदैः पृथगम्बुजमालिखेत् ।। ४० ।।

पदानां पञ्चविंशत्यां मध्ये पङ्कजमालिखेत्।
तद्बाह्यपङ्क्तिं परितो वीथ्यां संयोजयेत् ततः ।। ४१ ।।

चतुर्विंशति पद्मानां बहिरावरणद्वये।
चत्वारिंशत् पदानि स्युः मानुषावरणे तदा ।। ४२ ।।

दिग्गतानां तु पद्मानां चतुरश्चतुरो घटान्।
संयोजयेत् दिग्दलेषु सहस्रं सैकमीरितम् ।। ४३ ।।

द्रव्यावृत्तिविधानेऽपि कथ्यते क्षेत्रकल्पना।
क्षेत्रे धूलिपुटे मध्ये कुर्यादष्टोत्तरं शतम् ।। ४४ ।।

एकोनार्धशतं बाह्ये दिक्ष्वष्टासु प्रकल्पयेत्।
पदान्यत्रतु शिष्टानि वीथ्यां संयोज्य मार्जयेत् ।। ४५ ।।

द्रव्यावर्त्तौ पञ्चशतमेवं सम्यक् प्रदर्शितम्।
क्षेत्रे गर्भपुटे मध्ये कुर्यादष्टोत्तरं शतम् ।। ४६ ।।

एकाशीत्यष्टकं कुर्याद् दिक्ष्वष्टासु ततो बहिः।
एकोनार्धशतोपेतेत्वेवं सप्तशते पदम् ।। ४७ ।।

क्षेत्रे सुम्भपुटे मध्ये दिक्षु सद्वादशं शतम्।
कोणेष्वष्टशतं कुर्यात् सहस्रकलशं स्मृतम् ।। ४८ ।।

बाह्ये कोणस्थनवकेष्वन्तः कोणगतानि च।
मार्जयेन्य पदान्येवं भवेत् सद्वादशं शतम् ।। ४९ ।।

प्रकाशिता बुधैरेवं द्रव्यावृत्तिरिति त्रिधा।
उक्तेषु कलशक्षेत्रेष्वष्टं सम्पाद्य यत्नतः ।। ५० ।।

शाल्यादिकृतपीठेषु दर्भकूर्चास्तृतेष्वथ।
अस्त्रेण क्षालितान् वर्ममनुना सूत्रवेष्टितान् ।। ५१ ।।

धूपितान् प्रणवेनापि न्यग्विलान् सादयेत् घटान्।
स्नात्वाचार्यस्समाचम्य मन्त्रसात् कृतविग्रहः ।। ५२ ।।

इष्ट्वा गुरून् गणेशं च पीठपूजापुरस्सरम्।
श्रियमावाह्य सम्पूज्य कृत्वा शोषादि पञ्चकम् ।। ५३ ।।

दर्भन्यासं सुगन्धांभ प्रोक्षणं चाक्षतार्पणम्।
परमेष्ट्यादिभिः स्त्रीभिः कृत्वा मूलेन संयजेत् ।। ५४ ।।

उत्तानीकरणोद्धारौ पीठे विन्यसनं तथा।
कुर्यान्निवृत्य सर्वेण मूलमन्त्रेण च क्रमात् ।। ५५ ।।

सम्प्रोक्ष्य तत्घटपुटे तारेणाभ्यर्च्य किञ्चन।
तद्गताब्जदले न्यस्य पूजयेत् तैजसीः कलाः ।। ५६ ।।

आवाह्याक्कार्णुना तस्मिन् कला विन्यस्य वैन्दवीः।
अर्काणुनाभिपूज्यास्मिन् कूर्चन्यस्यादिना यजेत् ।। ५७ ।।

द्रव्याण्यात्माष्टाक्षरेण विन्यस्यानेन पूजयेत्।
क्षाद्यान्तार्णैश्शिरोनिष्ठैः धिया सम्पूर्य तत्घटम् ।। ५८ ।।

दशाहृताम्भसाप्येवं मूलाहूतेन सेचयेत्।
आपूर्यार्धाधिकं तस्मिन् अभ्यर्च्य लिपिपङ्कजम् ।। ५९ ।।

मूलान्ते विष्णुमूर्त्तये नम इत्युच्चरन् मनुम्।
कृत्वा मूर्त्त्यावाहनां च कलावाहनमाचरेत् ।। ६० ।।

प्रणवांशकलाह्वाने समष्टिमनुषु क्रमात्।
महासदादिकौ विष्णुरुद्रौ परिगतौ स्मृतौ ।। ६१ ।।

मूलान्ते प्रवदन् विद्यादेहायेति नमोन्वितम्।
विद्यादेहं समावाह्य तेनैव व्याप्य पूजयेत् ।। ६२ ।।

ततो जीवादितत्वैश्च समावाह्य पृथक् पृथक्।
पुनर्व्यष्टिसमष्टी च समावाह्यात्र योजयेत् ।। ६३ ।।

आद्यं तत्त्वं समुच्चार्य नमसारहितं च तत्।
जीवतत्वस्य चेत्युक्त्वा प्राणापानादिकान् पुनः ।। ६४ ।।

वह्निजायान्तमुच्चार्य पुनस्तत्वमनुं वदेत्।
जीवतत्त्वस्य चेत्युक्त्वा जीवमावाहयामि च ।। ६५ ।।

इत्युक्त्वावाहयेत् तत्त्वैरन्यैरप्येवमाह्वयेत्।
इषु तत्त्वाद्यमुच्चार्य परमेष्ट्यात्मनेऽवधि ।। ६६ ।।

भूयोऽप्युक्त्वा वासुदेवपदं षष्ठ्या समुच्चरन्।
प्राणापानादिकान् वह्निजायान्तं च समुच्चरन् ।। ६७ ।।

मूर्त्तिमन्त्रं तत्त्वमनुं वासुदेवं ङसान्वितम्।
जीवमावाहयाम्यन्तं उक्त्वाथावाहयेत् सुधीः ।। ६८ ।।

प्राणप्रतिष्ठां कृत्वाथ परमेष्ट्यात्मनेऽवधि।
उक्त्वा तत्त्वं वासुदेवमात्मने नतिसंयुतम् ।। ६९ ।।

उच्चार्यव्याप्य कलशं पूजयेदमुना तथा।
एवमन्यैश्चतुर्भिश्च समुद्धार्याह्वयेत् सुधीः ।। ७० ।।

व्यष्टीरेवं समावाह्य समष्टिं च समाह्वयेत्।
पञ्चतत्त्वं समुच्चार्य परमेष्ट्यादि पश्चिमम् ।। ७१ ।।

पुनश्चोक्त्वा वासुदेव पूर्वानुक्त्वा समस्य च।
षष्ट्या प्राणादिकानुक्त्वा मूर्त्तिमन्त्रान् समस्य च ।। ७२ ।।

उक्तेषु तत्त्व नामा च वासुदेवादिकान् वदन्।
जीवमावाहयाम्यन्तं उच्चार्यावाहनं चरेत् ।। ७३ ।।

इषुतत्त्वं समुच्चार्य परमेष्ट्यादि पश्चिमम्।
समस्य वासुदेवाद्यमात्मने नति संयुतम् ।। ७४ ।।

उद्धरेद् व्यापने मन्त्रः समष्टिरिति कीर्त्तिता।
तारं हृद्भगवच्छब्दं वासुदेवं च ङेयुतम् ।। ७५ ।।

अकारपुटितं सम्यगुद्धरेन्मनु नादिमः।
वासुदेवस्सङ्कर्षणः प्रद्युम्नाश्चानुरुद्धतः ।। ७६ ।।

नारायणं च सम्प्रोक्ताः पञ्चैता मूर्त्तयः क्रमात्।
आदिस्वराभ्यां मन्त्राभ्यां तारेण पूटिताः क्रमात् ।। ७७ ।।

सर्वे तार नमोन्तास्युः मूर्त्तिमन्त्राः प्रकीर्त्तिताः।
अथावाह्य परं तेजो भावयेच्च चिदात्मकम् ।। ७८ ।।

अस्त्रेण पल्लवा न्यस्य वर्मणा वेष्ट्य वाससा।
आवाह्य तारोपचार मूलैर्न्यस्य षडध्वनः ।। ७९ ।।

न्यस्त्वाक्षराङ्गैस्सन्दर्श्य मुद्रां दत्वोपचारकान्।
तारोपचारमूलाङ्गैरायुधावरणैस्सह ।। ८० ।।

पूजयित्वा निवेद्यैनं प्रसाद्यास्त्रेण गोपयेत्।
प्रतिखण्डं पीठपूजां कृत्वा संस्कृत्य च क्रमात् ।। ८१ ।।

सम्पूज्योत्तानितेष्वेषु द्रव्यविन्यासमाचरेत्।
पूर्वादिदिशमारभ्य बहिर्दिग्विदिगन्तरा ।। ८२ ।।

दिग्विदिक्रमतोऽन्तस्तु द्रव्यकुम्भान् प्रयत्नतः।
पूरयेदुद्धरेच्चैवं तत्तत्परिघटैस्सह ।। ८३ ।।

पूरणं दिग्विदिक्स्थानं बहिर्द्वादशवर्णतः।
अन्तरालस्थितानां तु गायत्रीपूरणे मनुः ।। ८४ ।।

अन्तरष्टदिशस्थानामष्टार्णेनैव पूरणम्।
शालिपिष्टं निशाचूर्ण हेमरत्नाक्षतान्वितम् ।। ८५ ।।

मध्यस्थ ब्रह्मकलशे पूरणद्रव्यमीरितम्।
पाद्यार्घ्याचमनं गव्यं घृतं दधि पयोमधु ।। ८६ ।।

उष्णोदकं कषायं च मार्जनं च फलं यवम्।
रत्नलोहकुशाम्भांसि गन्धं पुष्पौपमानिके ।। ८७ ।।

धात्र्यक्षताम्भः केरोदमिक्षूदन्तण्डुलोदकम्।
दूर्वाश्यामाकपद्मानि विष्णुपर्णीतिपाद्यकम् ।। ८८ ।।

सिद्धार्थमक्षतं चैव कुशाग्रंतिलमेव च।
यवं गन्धं जलं पुष्पं अर्घ्यमष्टाङ्गमुच्यते ।। ८९ ।।

जातिलवंगतक्कोलमाचामञ्चेन्दुसंयुतम्।
अश्वत्थौदुम्बरब्रह्मवटविल्वविकंकतैः ।। ९० ।।

सशमीखदिरैः कुर्यात् त्वग्भिरेभिः कषायकम्।
सहानिशा सदा भद्रा शिरीषसूर्यवर्त्तिनी ।। ९१ ।।

कुशाग्रमार्जनं द्रव्यं षडङ्गं समुदीरितम्।
कदलीनालिकेराम्रपनसामलकानि च ।। ९२ ।।

डाडिमं भव्यविल्वौ च फलाष्टकमुदाहृतम्।
वज्रमौक्तिक वैडूर्यपद्मरागप्रवालकैः ।। ९३ ।।

रत्नानां पञ्चकं प्रोक्तं लोहानां पञ्चकं पुनः।
सुवर्णं रजतन्ताम्रमायसं त्रपुकं क्रमात् ।। ९४ ।।

सेव्यार्त्यम्बुजटाम्रायो मुरशीतैस्तु गन्धकम्।
जातिस्त्री मल्लिका कुन्द नन्दयावर्त्ताब्ज चम्पकैः ।। ९५ ।।

यूथिकाबकुलाभ्यां च कर्त्तव्यं कुसुमोदकम्।
शङ्खारिताक्ष्यं कूर्चैस्तु लोहजैरौपमानिकम् ।। ९६ ।।

पितरौ श्री सरस्वत्यौ दक्षविष्णूशनेन्दवः।
इन्द्रार्कयमविश्वाख्याः कुबेरोवायुरप्यजः ।। ९७ ।।

वसवश्चैव सावित्री गन्धर्वा वरुणस्तथा।
ताक्ष्यो भूमिश्च निऋतिः श्रीधरश्च तथा पुनः ।। ९८ ।।

नृसिंहोऽश्वमुखश्चैव पाद्यादिद्रव्यदेवताः।
ताराद्या ङे नमोनिष्ठा मध्ये तु पुरुषः परः ।। ९९ ।।

द्रव्यपूरणमन्त्रान्ते संयोज्यैतांश्च पूरयेत्।
एवं सम्पूज्य सम्पूज्य कलशान् सकलानपि ।। १०० ।।

आधिवासनिकान् होमान् विदध्युर्गुरुमूर्त्तिपाः।
अथाग्निं समुपस्थाय प्रागग्निं दूतमित्यृचा ।। १०१ ।।

तस्मात् प्रागादिकुण्डेषु विहरेत् पावकः गुरुः।
अग्निना रयिमित्यैन्द्रे त्वमग्ने द्युभिरर्कजे ।। १०२ ।।

अग्न आयाहि वारुण्यामग्निं दूतं तथोत्तरे।
उपस्थायैभिरेवं तु स्वस्वशाखोदित क्रमात् ।। १०३ ।।

आरभ्याग्निमुखं पीठमन्त्रैराज्याहुतेः परम्।
पक्वं हुत्वार्चनामन्त्रैर्हुत्वाज्यं गुरुमूर्त्तिपाः ।। १०४ ।।

मूलेन मूर्त्तिमन्त्रैश्च द्रव्याणि जुहुयुः क्रमात्।
समिदाज्य चरूल्लाजान् सर्षपांश्च यवांस्तिलान् ।। १०५ ।।

व्रीहीन् सक्तून् चाष्टशतं संख्याष्टाविंशतिस्तु वा।
पूर्णां द्रव्यान्तरे दद्युः द्वादशाक्षर मन्त्रतः ।। १०६ ।।

होमं समाप्य सम्पात भस्मशान्त्युदकान्वितम्।
संस्पृश्य ब्रह्मकुम्भे तु द्रव्यकुम्भेष्वपि क्रमात् ।। १०७ ।।

यद्वैकमेव कुर्वीत कलशस्यानुरूपतः।
मङ्गलाङ्कुरपात्राणि मङ्गलानि च विन्यसेत् ।। १०८ ।।

शङ्खं चक्रं पताकां च श्रीवत्सं दर्पणं वृषम्।
मध्ययुग्मं च कुम्भं च मङ्गलानि प्रचक्षते ।। १०९ ।।

एकीकृत्याथ तारेण तत्त्वानां लयसज्जने।
विधाय न्यस्याध्वनश्च पीठपूजां विधाय च ।। ११० ।।

आवाह्य सकलीकृत्य सम्यागिष्ट्वा निवेद्य च।
बलिं च परितो दद्यात् मण्डपस्य बहिः क्रमात् ।। १११ ।।

आद्याश्च कर्मजाश्चैव ये भूताः प्राग्दिशि स्थिताः।
प्रसन्ना परितुष्टास्ते प्रतिगृह्णन्त्विमं बलिम् ।। ११२ ।।

प्राक्स्थाने योजयेन्मन्त्री दक्षिणादिपदं क्रमात्।
वृक्षेषु पर्वताग्रेषु ये विदिक्षु च संस्थिताः ।। ११३ ।।

भूमौ व्योम्निस्थिता ये च तेऽपि गृह्णन्त्विमं बलिम्।
विनायकाः क्षेत्रपाला ये चान्ये बलिकाङ्क्षिणः ।। ११४ ।।

प्रपूर्वाद्याः पार्षदाश्चैव तेऽपि गृह्णन्त्विमं बलिम्।
आद्येन दिक्षु मन्त्रेण द्वितीयेन विदिक्षु च ।। ११५ ।।

तृतीयेनाष्टदिक्ष्वेवं बलिं दत्त्वान्तरेत्य च।
समाप्य पूजां सम्प्रोक्ष्य घटान् सम्पातसर्पिषा ।। ११६ ।।

शुद्धेत्यादिमनुद्वन्द्वं जपन् विष्णुपदान्वितम्।
शास्त्रोदितादि मनुना प्रार्थयेच्च कृताञ्जलिः ।। ११७ ।।

संरक्ष्य कलशानन्तः गत्वा देवाग्रतस्थितः।
विज्ञापयेद् देवदेवमधिवासः कृतादिना ।। ११८ ।।

शास्त्रोदिते हरिपदमधिवासः कृतादिके।
पुरुषोत्तमेतिपदं योजयेद् देशिकोत्तमः ।। ११९ ।।

अथ मण्डपमासाद्य विनिद्रस्तु निशां नयेत्।
अथ प्रभातकृत्यान्ते विष्णुसात्कृतविग्रहः ।। १२० ।।

पीठमाराध्य देवेशमावाह्य सकलीक्रियात्।
विधाय स्नानवेलायामभिषिच्याभिपूज्य च ।। १२१ ।।

आसाद्य मण्डपं क्षेत्रबाह्ये समुपविश्य च।
कृतैकात्म्यघटानां तु तारपुष्पार्पणेन तु ।। १२२ ।।

पृथग्भावं भावयित्वा प्रतिखण्डं समर्प्य च।
तत्तत्तत्त्वात्मकान् कुम्भान् नीराज्यान्तः प्रवेश्य च ।। १२३ ।।

नीराज्य देवं संस्नाप्य निवेद्यासिच्य चान्तरा।
ब्रह्मजं ज्ञानमन्त्रेण स्नापयेदितरैः क्रमात् ।। १२४ ।।

इदं विष्ण्वादिकैर्मन्त्रैस्तत्तत्परिघटैस्सह।
इदं विष्णुर्हिरण्यवर्णात्मापोहिष्ठ प्रजापते ।। १२५ ।।

तेजोऽसि च दधिक्राविण आप्यास्व तथामधु।
अथाकृष्णेन चाश्वत्थे भद्रं कर्णेभिरेव च ।। १२६ ।।

गणानां वायवायाहि ब्रह्मजज्ञानमित्यपि।
उपत्वाग्नेति देवस्य बहिर्मन्त्राः प्रकीर्त्तिताः ।। १२७ ।।

विष्णोरराटं तत्त्वाया सुवर्णं स्योनपूर्वकम्।
शन्नोया दिव्या यासां च परो मात्रेति दैविके ।। १२८ ।।

इदं विष्ण्वादिमन्त्राणां अष्टकं त्रितये पुनः।
संयोजयेद् द्वाद्वशार्ण गायत्र्यष्टाक्षराणि च ।। १२९ ।।

दिग्विदिक्क्रमतास्सिञ्चेत् तत्तत्परिघटैस्तदा।
किञ्चिदिष्ट्वा ब्रह्मकुम्भं ध्वजतोरणवह्निगाम् ।। १३० ।।

चितिं तस्मिन् समुद्वास्य पुष्पाञ्जलिपुरस्सरम्।
साङ्गं संरक्ष्य नीराज्य कुम्भराजं च कर्करीम् ।। १३१ ।।

नान्दीमुखादिकं कृत्वा दीपनीराजनं क्रमात्।
अन्तः प्रवेश्य गालिन्या संसिक्त्वा बिम्बपीठिके ।। १३२ ।।

कुम्भेशेनाभिषिच्याथ तत्त्वत्रितयमुच्चरन्।
सकलीकृत्य नीराज्य देवं ब्रह्मघटेन तु ।। १३३ ।।

अतो देवादि सूक्तान्ते द्वादशार्णमनुं तथा।
गायत्रीमष्टवर्णं च सम्प्रोक्त्वा शितमानसः ।। १३४ ।।

गुरूक्तरीत्या संस्नाप्य कुर्यात् पुष्पाञ्जलिं ततः।
लिपितत्त्वमनुव्रात जीवपुर्यष्टकाणुभिः ।। १३५ ।।

विन्यस्तदेहमाराध्य पायसान्नं निवेद्य च।
किञ्चिदिष्ट्वा च नीराज्य रक्षामन्त्रेण कल्पयेत् ।। १३६ ।।

प्राणादिपञ्चके तद्वन्नागदीनां च पञ्चके।
द्विरावृत्त्या च बीजानि बिन्द्वन्ताः षोयरावलाः ।। १३७ ।।

बीजं नमः परायान्ते प्राणात्मा ङे नमोन्वितः।
अथ हृत्पुण्डरीकस्य दिग्दलेषु च मध्यमः ।। १३८ ।।

मूर्त्तिन्यासं प्रकुर्वीत पञ्चतत्त्वान्यपिन्यसेत्।
तारं नमो भगवते वासुदेवाय कीर्त्तयेत् ॥ १३९ ॥

एवमन्ये समुद्धार्यास्तत्तन्मूर्त्त्याभिधान्विताः।
आद्येन च द्वितीयेन बिन्दुना सश्शिणादिना ॥ १४० ॥

पुटीकृताः क्रमादेते नमोनिष्ठाः समीरिताः।
पञ्चतत्त्वैश्च मूर्धादि पञ्चस्थानेषु विन्यसेत् ॥ १४१ ॥

पञ्चविंशति तत्त्वैश्च न्यसेत् सृष्टिस्थितिक्रमात्।
अवस्रुतेन सम्प्रोक्ष्य परिवारांस्तथेतरान् ॥ १४२ ॥

सम्पूज्य विधिना देवं निवेद्य च महद्धविः।
अग्नौ हुत्वा बलिं दत्त्वा विसृज्यान्नं समर्च्य च ॥ १४३ ॥

तीर्थं दत्त्वा च भक्तेभ्यस्तुत्वा नत्वा क्षमापयेत्।
अथ कृत्वादिशाहोमान् रात्रौ भूतबलिं हरेत् ॥ १४४ ॥

॥ इति कलशचन्द्रिकायां विष्णुभागे तृतीयपटलः समाप्तः॥

कलशचन्दिकायां विष्णुभागः
चतुर्थः पटलः

अभिधास्याम्यात्मशुद्धिं शङ्खपूरणमर्चनम्।
गुरून् विघ्नं च संवन्द्य चक्रेण करशोधनम् ।। १ ।।

तालत्रयं दिशाबन्धमग्निप्राकारमाचरेत्।
नाडीसंशोधनं कृत्वा जीवमायोज्य चात्मनि ।। २ ।।

पृथिव्यादीनि भूतानि संहरेत् स्वस्वकारणे।
पादाग्रनाभिहृत्कण्ठ भ्रूमध्येषु यथाक्रमम् ।। ३ ।।

पृखिव्यादीनि भूतानि कल्पयेत् स्वस्वमण्डले।
समनोबुद्ध्यहङ्कारप्रकृतीरात्मनः पदम् ।। ४ ।।

चतुरङ्गुलमूर्ध्वोर्ध्वं कल्पयेच्च ततः परम्।
पृथ्वीं संशोष्य सन्दह्य संप्लाव्य स्वस्वबीजतः ।। ५ ।।

पञ्चकृत्वः स्वसंहारमनुनासून् नियम्य च।
संहरेत् गन्धतन्मात्रे तद्गन्धं व्यापकाणुना ।। ६ ।।

व्याप्योर्ध्वं संहरेदप्सु तदादीन्यपि संहरेत्।
आपस्संशोष्य सन्दह्य रसे तं च हुताशने ।। ७ ।।

वह्निं संशोष्य तं रूपे तं वायौ संहरेत् सुधीः।
सुषिरीकृत्य तद्वायुं स्पर्शे तं च विहायसि ।। ८ ।।

अथो विहायसादींस्तु तारजापासुरोधनात्।
संशोध्य स्वस्वमनुभिः संहृत्यासुनिरोधनात् ॥ ९ ॥

हृदन्तेनादिना व्याप्य संहरेदूर्ध्वमूर्ध्वतः।
विलाप्य मनसि व्योम तद्बुद्धौ तामहंकृती ॥ १० ॥

तत्प्रकृत्यांतांक्रियायां ज्ञानशक्तौ नियोज्यताम्।
इच्छायां तानि योज्याथ तामात्मनि च संहरेत् ॥ ११ ॥

तारेणाथ समायम्य विशुद्धं भावयेच्च तम्।
बीजं नतिं परायार्णान् भूतानामात्मने युतम् ॥ १२ ॥

उद्धरेद्धुंफडन्तं तु संहृतौ मनवः स्मृताः।
बीजं नमः परायान्ते सर्वात्मा ङे नमोन्विताः ॥ १३ ॥

उद्धृतौ व्यापने मन्त्रः त्वन्यानप्यवमुद्धरेत्।
पृथिव्यप्तेजांसि वायुराकाशोभूतपञ्चकम् ॥ १४ ॥

सर्वो निवृत्ति विश्वौ च तथा पुं परमेष्टिनौ।
शक्तयः पञ्च बीजानि प्रतीपा षोयरावलाः ॥ १५ ॥

पृखक् समस्य बीजानि भां भी भूं मन आदिषु।
व्यापने मन आदीनां नमोऽन्तः प्रणवः स्मृतः ॥ १६ ॥

क्रियादि शक्तिसंहारे हुं फटन्तो ध्रुवः स्मृतः।
पृथ्यादौ स्वगुणावृत्तिः प्राणायामे प्रकीर्त्तिता ॥ १७ ॥

सर्वत्र प्राणयमने संख्या स्यात् पञ्चविंशतिः।
तारेणाथ समायम्य सृष्ट्यौन्मुख्यमनुस्मरन् ॥ १८ ॥

इच्छाज्ञानक्रियाशक्तीः सृष्ट्वा त्रिस्तारसंयमान्।
पञ्चतत्त्वैरथैकद्वित्रि चतुष्पञ्च संख्यया ।। १९ ।।

प्राणायामैस्सृजेत् पञ्चवासुदेवादिकान् क्रमात्।
नारायणादपूर्वाम्भिः सृष्ट्वा तारासुरोधनात् ।। २० ।।

लं बीजासुयमादस्मिन् अण्डोत्पत्तिमनुस्मरन्।
सुषिरीकरणं कृत्वा व्योमबीजासुरोधनात् ।। २१ ।।

अस्मिन्नायोजयेज्जीवं पूर्वमात्मनि संहृतम्।
जीवादितत्त्वैरायम्य तत्त्वोत्पत्तिमनुस्मरन् ।। २२ ।।

षष्ट्युत्तरैस्तु त्रिशतैः प्रणवैः प्राणसंयमात्।
जीवमब्दोषितं ध्यात्त्वा फडन्तप्रणवेन च ।। २३ ।।

भित्त्वाण्डमसुमायम्य लिप्या तन्यासमाचरेत्।
मूलेनासुं समायम्य पीठन्यासं विधाय च ।। २४ ।।

हृत्पद्मकर्णिकामध्ये स्मृत्त्वा मन्त्रमयं विभुम्।
उपहारान् समर्प्यास्मै यो ब्रह्मेत्यणुना पुनः ।। २५ ।।

अर्पयित्त्वात्मनात्मानं जप्त्वाणुं प्रतिलोमतः।
तेजोमयं तं सञ्चिन्त्यपिङ्गलाद्वारमार्गतः ।। २६ ।।

करञ्जलौ निपात्यांशं करन्यासमथाचरेत्।
करयोरुभयोस्तलपृष्ठपार्श्वेष्वनुक्रमात् ।। २७ ।।

व्यापयेत् तारपुटितमूलेनाथ न्यसेत् पुनः।
ताराभिरुद्धमूलार्णैः तर्जन्यादि तदन्तिमम् ।। २८ ।।

सृष्टिक्रमोऽयमन्तर्ज्जादि कनिष्ठान्तस्थितिर्भवेत्।
अष्टाङ्गैर्स्सृष्टिवन्यस्येत् ज्येष्ठाद्यं युगपत् पुनः ।। २९ ।।

पञ्चाङ्गानि च विन्यस्य मूलेन व्यापयेत्रिशः।
षडध्वनो न्यसेद्यद्वा लिपितत्त्वाक्षरान्यसेत् ।। ३० ।।

कलातत्त्वलोकवर्ण पदमन्त्राः षडध्वनः।
तारं बीजं हृत्पराय शान्त्यतीत कलात्मने ।। ३१ ।।

नादात्मने तथा वासुदेवाय नमसा वदेत्।
एवमन्ये समुद्धार्याश्शान्त्यतीता च शान्त्यपि ।। ३२ ।।

विद्या प्रतिष्ठा च तथा निवृत्तिश्चेति शक्तयः।
नादो बिन्दुर्मकाराद्या स्यादुकाराकारकौ तथा ।। ३३ ।।

वासुदेवः सङ्कर्षणः प्रद्युम्नाश्चानिरुद्धतः।
नारायणो मूर्त्तयः स्युः कलाः कास्यादिषु न्यसेत् ।। ३४ ।।

हौं ह्यौं ह्रूं ह्वीं ह्लामिति च बीजानां पञ्चकं स्मृतम्।
जीवप्राणाह्वयौ बुद्धिरहंकारो मनस्तथा ।। ३५ ।।

शब्दस्पर्शरूपरसगन्धास्तन्मात्रकाणि च।
श्रोत्र त्वक् चक्षुषी जिह्वा घ्राण ज्ञानोन्द्रियाण्यपि ।। ३६ ।।

वाक्पाणिपादवायूपस्थानि कर्मेन्द्रियाण्यपि।
आकाशवायुतेजोऽम्बु पृथिव्यो भूतपञ्चकम् ।। ३७ ।।

बीजान्येषामादिकान्तैर्वर्णै र्बिन्दुसमन्वितैः।
हृत्पुण्डरीकसूर्येन्दु वह्निमण्डल बीजकाः ।। ३८ ।।

शकारश्च हकारश्च सकारो रेफ एव च।
तारं बीजं हृत्पराय जीवात्मा ङे नमोन्वितः ।। ३९ ।।

उद्धृतन्त्वादिमंतत्वं एवमन्यानि चोद्धरेत्।
परमेष्ट्यादयः पञ्च वासुदेवादयस्तथा ।। ४० ।।

बीजानि पञ्चतत्त्वानां बिन्द्वन्ताः षोयरावलाः।
तारं बीजं हृत्पराय परमेष्ट्यात्मने तथा ।। ४१ ।।

वासुदेवाय हृदयमुद्धृतन्त्वादिमो मनुः।
एवमन्यानि तत्त्वानि योजयित्वा समुद्धरेत् ।। ४२ ।।

क्ष्रौं बीजयुक्तमुद्धार्य कोपतत्त्वं तु पूर्ववत्।
द्वाभ्यां तु व्यापकं कृत्वा हृदये त्रीणि विन्यसेत् ।। ४३ ।।

शब्दादीन् कादिषु न्यस्य श्रोत्रादि दशकं पुनः।
स्वस्वस्थानेषु विन्यस्य व्योमाद्यं कादिपञ्चके ।। ४४ ।।

हृत्पुण्डरीकादि हृदि पञ्चतत्त्वानि कादिषु।
व्यापयेत् कोपतत्त्वेन तत्त्वन्यासोऽयमीरितः ।। ४५ ।।

अतलं वितलं चैव सुतलं च महातलम्।
रसातलं नवतलं सत्यपूर्वतलं तथा ।। ४६ ।।

भू र्भुव स्वर्महोजनस्तपस्सत्यं चतुर्दश।
भुवनान्यतलादीनामकारो बीजमुच्यते ।। ४७ ।।

उकारो बिन्दुसंयुक्तो बीजं भूरादि पञ्चके।
बीजं तपसि सत्ये च मकारः परिकीर्त्तितः ।। ४८ ।।

तलादीनिस्पिजोरूर्वोर्ज्जान्वोर्ज्जंघाद्वये तथा।
न्यसेदङ्गुष्ठयोरन्यास्वङ्गुलीषु तलद्वये ।। ४९ ।।

सनाभिकुक्षिहृदयकन्धरा भ्रूयुगान्तरे।
शिरस्यपिन्यसेदूर्ध्वमूर्ध्वं भूरादिसप्तकम् ।। ५० ।।

भुवनाध्वायमुद्दिष्टो वर्णाध्वाथ निगद्यते।
मूलाभिरुद्धलिप्यर्णैः स्वस्थानेषु प्रविन्यसेत् ।। ५१ ।।

बीजं जाग्रत्पदात्मानमनिरुद्धं च ङेयुतम्।
नमोन्तमुद्धरेदेवमन्यानपि समुद्धरेत् ।। ५२ ।।

हंसस्सोऽहं शक्तितारौ बीजानि कथितानि च।
जाग्रत्स्वप्नसुषुप्ती च तुरीयं च पदान्यमी ।। ५३ ।।

अनिरुद्धश्च प्रद्युम्नस्तथा सङ्कर्षणः परम्।
वासुदेवश्च सम्प्रोक्ता मूर्त्तयस्तु पदाध्वगाः ।। ५४ ।।

पादादारभ्य कट्यन्तं तदादि हृदयावधि।
ततो गलान्तमूर्ध्वान्तमूर्ध्वोर्ध्वं व्यापयेत् क्रमात् ।। ५५ ।।

एवं पदाध्वविन्यासो मन्त्राध्वाथ प्रदर्श्यते।
ऋचः पुरुषसूक्तस्य श्रीसूक्तस्यापि विन्यसेत् ।। ५६ ।।

पाण्योरङ्घ्र्योस्तथा जान्वोः कट्योर्न्नाभौ तथा हृदि।
कण्ठदेशे तथा बाह्वोः वक्त्रे नेत्रे च मूर्धनि ।। ५७ ।।

वामपूर्व क्रमेणैव मृचः षोडश विन्यसेत्।
मूर्धाक्षिकर्ण नासामुख गलदोर्हृदयनाभिगुह्येषु ।। ५८ ।।

पायूरुजानुजङ्घाचरणेषु न्यसतु च श्रियसूक्तैः।
मूर्धेक्षणास्य हृन्नाभि गुह्य जानुपेदष्वपि ।। ५९ ।।

नत्यन्तांस्तारसंरुद्धान् मन्त्रवर्णान् न्यसेत् क्रमात्।
नाभ्यादिहृदयान्तास्तु स्थितिन्यास उदाहृतः ।। ६० ।।

पादादिशीर्षनिष्ठं तु संहारः परिकीर्त्तितः।
सृष्टिस्थिती च संहारस्तथा सृष्टिस्थितीन्यसेत् ।। ६१ ।।

मध्यमा मूर्ध्नि नयने तर्ज्जनी मध्यमे तथा।
स्वाङ्गुष्ठानामिके वक्त्रे हृदि साङ्गुष्ठतर्ज्जनी ।। ६२ ।।

ज्येष्ठा नाभौ कनिष्ठाग्रे शिवे जान्वोः कनिष्ठिका।
अखिलाङ्गुलयः पादे योज्या विन्यास कर्मणि ।। ६३ ।।

आधारहृद्वदनदोः पदमूलनाभौ कण्ठे सनाभिहृदयस्तनपार्श्वपृष्ठे।
कास्येक्षणश्रवणगन्धवहे च दोः पत् सन्ध्यङ्गुलीषु हृदि धातुषु
सानिलेषु ।। ६४ ।।

मूर्धेक्षणास्यहृदयोदरसोरुजङ्घा पादद्वयेषु लिपिशो न्यसतु क्रमेण।
गण्डांसकोरुचरणेषु रथाङ्गशङ्खश्रीमत्गदाम्बुजपदेषु
तथाष्टवर्णान् ।। ६५ ।।

पुनर्द्वादशमूर्त्तिस्तु न्यसेत् धात्रादिसंयुताम्।
द्वादशार्णार्णबीजाढ्याः सचतुर्थीनमोन्विताः ।। ६६ ।।

केशवो नारायणो माधवो गोविन्द विष्णवः।
मधुसूदनसंज्ञश्च सप्तमः स्यात् त्रिविक्रमः ।। ६७ ।।

वामनः श्रीधराह्वश्च हृषीकेशस्तथा पुनः।
पद्मनाभस्तथादामोदराह्वो मूर्त्तयः स्मृताः ।। ६८ ।।

धातार्यमाचमित्रश्च वरुणांशभगास्तथा।
इन्द्रो विवस्वान् पूषा च पर्जन्यत्वष्टृविष्णवः ।। ६९ ।।

फाले कुक्षौ हृदि गले दक्षपार्श्वांसयोर्गले।
वामे गलांसपार्श्वेषु पृष्ठे ककुदि च न्यसेत् ।। ७० ।।

मूर्ध्निचक्राणुमष्टाङ्ग पञ्चाङ्गाध्यादिकानपि।
भूषायुधादिमुद्राश्च स्वस्वस्थानेषु दर्शयेत् ।। ७१ ।।

पुनस्तत्प्रतिपत्यर्थं किरीटादि मनुं जपेत्।
संसक्तमणिबन्धाग्र शाखौ हस्तौ विधाय च ।। ७२ ।।

शिष्टोभयतलद्वन्द्वौ तिर्यक् संभ्रामयेत् मिथः।
परीताङ्गुल्युद्यदरसा चक्रमुद्रा प्रकीर्त्तिता ।। ७३ ।।

गृहीत्वा दक्षिणाङ्गुष्ठं वामहस्तस्य मुष्टिना।
वामाङ्गुष्ठं दक्षतर्जां कृत्वा श्लिष्टोच्छ्रिताग्रके ।। ७४ ।।

बध्नीयान्मुष्टिमन्याभिः शङ्खमुद्रेयमीरिता।
संश्लिष्टमुष्ठिहस्तौ तु कृत्वाङ्गुष्ठौ च सन्नतौ ।। ७५ ।।

संभ्राम्य दर्शयेदेनां गदा मुद्रेयमीरिता।
संसक्तमणिबन्धौ तु हस्तौ कृत्वाष्टपत्रवत् ।। ७६ ।।

कल्पिताष्टाङ्गुली ज्योष्ठाद्वय कल्पितकर्णिका।
एवं बध्वा दर्शितैषा पद्ममुद्रा प्रकीर्त्तिता ।। ७७ ।।

साध्यनारायण ऋषिच्छन्दो दैव्यादिका तथा।
गायत्री देवता तद्वत् परमात्मा प्रकीर्त्तितः ।। ७८ ।।

तारं नतिं चतुर्थ्यन्तं नारायणपदं वदेत्।
अष्टार्णोऽयं समाख्यातो मन्त्रः सर्वार्थसाधकः ।। ७९ ।।

ध्यात्वा देवं हृदम्भोजे धीयाभ्यर्च्योपहारकैः।
जप्त्वा यथाशक्ति मनुं लयाङ्गाद्यं समाचरेत् ।। ८० ।।

वामभागोपलिप्तेऽत्र मण्डले न्यस्य वर्धनीम्।
गन्धपुष्पादिकं क्षिप्त्वा जपेत् स्पृष्ट्वा इमा इति ।। ८१ ।।

अथोपलिप्य पुरतो मण्डलं गोमयाम्भसा।
गन्धपुष्पाक्षतान् तत्र निक्षिप्य प्रणवेन च ।। ८२ ।।

शङ्खं सपादमम्भोभिः क्षालयित्वास्त्रमन्त्रतः।
मण्डले न्यस्य शङ्खाघ्रिं वह्निबिम्बमनुं जपन् ।। ८३ ।।

सूर्यबिम्बाणुना शङ्खमस्मिन् विन्यस्य दर्शयेत्।
शङ्खमुद्रां हृदा तस्मिन् क्षिप्त्वा गन्धाक्षतार्त्तवम् ।। ८४ ।।

क्षाद्यक्षरैश्शिरोनिष्ठैरापूर्य सलिलैश्शुभैः।
अस्मिन् गन्धादिकं क्षिप्त्वा पादशङ्खजलेष्वथ ।। ८५ ।।

वह्निसूर्यसोमबिम्बमनुभिः पूजयेत् क्रमात्।
संबध्य ग्वालिनीमुद्रां शिखयोत्पूय तज्जलम् ।। ८६ ।।

समन्त्रंनिर्विषीकृत्य मुद्रया गरुडाख्यया।
सुरभर्मनुमुद्राभ्यां अमृतीकुरुतादथ ।। ८७ ।।

वीक्ष्य नेत्राणुनाम्भस्तद्वर्मणाच्छाद्यदोर्युजा।
बध्वादिशोऽस्त्रमन्त्रेण गङ्गे चेत्यणुना ततः ।। ८८ ।।

आदित्यमण्डलात् तीर्थमावाह्यास्मिन्नियोजयेत्।
ततः पीठं समभ्यर्च्य मन्त्री स्वहृदयाम्बुजात् ।। ८९ ।।

ज्योतिरावाह्य मूलेन साङ्गीकृत्याभिपूज्य च।
हस्ते निषिच्य किञ्चित्तत् स्थूलसूक्ष्म परात्मना ।। ९० ।।

निषिच्य शङ्खवार्येव त्रिः कृत्वः तत्प्रजप्य च।
वर्धन्यां तज्जलं किञ्चित् प्रतिषिच्यामुना त्रिशः ।। ९१ ।।

यागभूम्यादिकं प्रोक्ष्य देहपूजां समारभेत्।
एवं शङ्खं समापूर्य देहे पीठं समर्च्य च ।। ९२ ।।

त्रयाधारभाञ्जि तेजांसि परिभाव्य जलादिभिः।
तानि सम्पूज्य तारांशैरेकीकृत्य प्लुतादिना ।। ९३ ।।

आयम्य मूलेनावाह्य कृत्वाथ सकली क्रियाम्।
दत्वोपहारांस्तारोपचारमूलैस्समर्च्य च ।। ९४ ।।

मूलेन गन्धमालिप्य देहे द्वादशमूर्त्तिभिः।
स्वस्वस्थानेनुलिप्याथ पञ्चकृत्वस्स्वमूर्धनि ।। ९५ ।।

किरीटमनुना कुर्यात् कुसुमाञ्जलिमच्छधीः।
तुलसीद्वयपूर्वैस्तु चन्दनद्वयलोलितैः ।। ९६ ।।

पुष्पमाराध्य देहेऽथ धूपदीपौ समर्च्य च।
निवेद्य बुध्या दत्वार्घ्यं प्रसाद्यात्मानमर्चयेत् ।। ९७ ।।

तारं नमः किरीटादि केयूरपदमुच्चरन्।
हारभूषितशब्दान्ते शङ्खचक्रगदाक्षरान् ॥ ९८ ॥

अब्जहस्तेति सम्भाष्य पीताम्बरधरेति च।
श्रीवत्साङ्कितशब्दान्ते वदेद्वक्षस्थलेति च ॥ ९९ ॥

श्रीभूमिसहितात्मान्ते ज्योतिर्ज्योतीति कीर्त्तयेत्।
रूपायेति समाभाष्य सहस्रादित्यशब्दतः ॥ १०० ॥

तेजसे नम इत्यन्तो मन्त्रस्त्वेवं प्रकीर्त्तितः।
एवं पूर्णस्वरूपोऽसौ ततः कर्म समारभेत् ॥ १०१ ॥

॥ इति कलशचन्द्रिकायां विष्णुभागे चतुर्थपटलः समाप्तः ॥

कलशचन्द्रिकायां विष्णुभागः
पञ्चमः पटलः

अथ पूजां समासेन वक्ष्याम्यागमचोदिताम्।
पूर्ववच्छङ्खमापूर्य पुष्पमाराध्यमूलतः ।। १ ।।

गुरुवन्दनमारभ्य कृत्वा प्राकारपश्चिमम्।
गुरून् विघ्नेश्वरं पीठस्योदग्दक्षिणयोरधः ।। २ ।।

आधारशक्तिं प्रकृतिं कूर्मानन्तौ वसुन्धराम्।
अभ्यर्च्य मध्ये वह्न्यादिकोणगान् धर्मपूर्वकान् ।। ३ ।।

प्रागादि दिक्षु धर्मादीन् पीठांघ्रीषामयान्यजेत्।
धर्मं ज्ञानं च वैराग्यं ऐश्वर्यं च नञन्वितान् ।। ४ ।।

स्वाद्यक्षरैः सत्वरजस्तमस्संज्ञान् गुणात्मकान्।
गुणान् मायां च विद्यां च यजेच्छादनवाससि ।। ५ ।।

पद्मं च सूर्यसोमाग्निबिम्बानि प्रणवांशकैः।
दलकेसरमध्येषु विष्वक् संचिन्त्य संयजेत् ।। ६ ।।

मण्डलानामभेदेन व्यस्ततारांशसंयुतम्।
आत्मानमन्तरात्मानं परमात्मानमेव च ।। ७ ।।

ज्ञानात्मानं यजेन्मध्ये तारं शक्तिसमन्वितम्।
नवशक्तिरथाभ्यर्च्य केसरेषु च मध्यतः ।। ८ ।।

यजेत् समष्टिमनुना पीठार्चनमुदीरितम्।
विमलोत्कर्षिणी ज्ञानक्रियायोगेति शक्तयः ।। ९ ।।

प्रह्वी सत्या तथेशा चानुग्रहा नवमी स्मृता।
तारं नमो भगवते विष्णवे वदतः परम् ।। १० ।।

सर्वभूतात्मने वासुदेवायेति समीर्य च।
सर्वात्म संयोगयोग पद्मपीठात्मने नमः ।। ११ ।।

इत्युच्चरेदयं पीठसमष्ट्याख्यो मनुस्मृतः।
जलगन्धप्रसूनैश्च धूपदीपसमन्वितैः ।। १२ ।।

एवमाराधितं पीठं प्रकृतित्वेन कल्पयेत्।
तत्र मन्त्रमयीं मूर्त्तिं मूलेन परिकल्प्य च ।। १३ ।।

तस्यामावाहयेद् विद्वान् वैष्णवं परमं महः।
तारत्रयं जितं ताणु त्रितारान्तेऽष्टवर्णकम् ।। १४ ।।

सम्बुद्धिरूपं भगवच्छब्दमागच्छयुग्मकम्।
ओं विष्णुमावाहयामीति मन्त्रेणा वाहनं चरेत् ।। १५ ।।

आवाहनादिका मुद्रा पञ्चभिर्मनुभिः क्रमात्।
दर्शयित्वा गन्धदिग्धकराभ्यां व्यापकं चरेत् ।। १६ ।।

लिपितत्वाक्षरन्यासैः साङ्गैर्यद्वा षडध्वभिः।
सकलीकृत्य विन्यस्तभूषायुधमनुस्मरेत् ।। १७ ।।

अर्कौकाभं किरीटान्वितमकरलसत् कुण्डलं दीप्तिराजत्।
केयूरं कौस्तुभाभाशबलरुचिरहारं स पीताम्बरं च ।। १८ ।।

नानारत्नाभरण शतयुतं श्रीधराश्लिष्टपार्श्वम्।
वन्दे दोस्सक्त चक्राम्बुरुहदरगदं विश्ववन्द्यं मुकुन्दम् ॥ १९ ॥

प्रदाय विष्टरत्वेन तस्मै पीठं समर्चितम्।
स्वागतं प्रवदेदङ्घ्र्योः पुष्पमाराध्य मूलतः ॥ २० ॥

अर्घ्यादि दत्वा स्नानात् प्राग्विहृत्य परिषत्गणम्।
स्नानवासोपवीतानि दत्वाङ्गेभ्यः समर्पयेत् ॥ २१ ॥

स्नानवासो भूषणानि चान्येभ्यः स्नानमेव तु।
तारोपचारमूलैश्च भगवद्विग्रहे यजेत् ॥ २२ ॥

त्रिपञ्चतत्तमूलार्णैर्भूषायुधलयाङ्गकैः।
अष्टाङ्गैः केसरस्थाने दिक्ष्वष्टासु क्रमात् यजेत् ॥ २३ ॥

पञ्चाङ्गैर्दिक्षु वर्मान्तैर्विदिक्ष्वस्त्रं च पूजयेत्।
ग्राह्यमेकतरं पूर्वं द्विविधाङ्गपरिग्रहे ॥ २४ ॥

एकाङ्गीकरणेप्येवं यथेष्टं परिगृह्यताम्।
वैनतेयं पुरः पृष्ठे दक्षिणे चक्रमुत्तरे ॥ २५ ॥

गादां दक्षादिकोणेषु पाञ्चजन्यमथार्चयेत्।
पृष्ठे शाङ्र्गेषुधीपूज्ये गरुमत्सव्यदक्षयोः ॥ २६ ॥

खड्गखेटौ यजेत् चक्रगदा सव्यापसव्ययोः।
श्रीपुष्टिपूजयेच्चक्रगदा दक्षिणसव्ययोः ॥ २७ ॥

पुरतो वनमालां च यजेत् तद्दक्षसव्ययोः।
श्रीवत्सं कौस्तुभं पश्चात् इन्द्रवज्रादिकान्यसेत् ॥ २८ ॥

विष्वक्सेनं यजेदीशे द्वितीयावरणात् बहिः।
जलाद्यैरेवमभ्यर्च्य जलं दत्वा सकृत् सकृत् ।। २९ ।।

तुलसीद्वयपूर्वैस्तु पुष्पमाराध्य पूर्ववत्।
सर्वावृती विलाप्यास्मिन् प्लुततारार्त्तवार्पणात् ।। ३० ।।

अर्घ्यपाद्याचमान् दत्त्वा किञ्चिदभ्यर्च्यमूलतः।
देवस्य पुरतो भूमिं विशोध्यात्र निधाय च ।। ३१ ।।

पात्रमस्मिन्नुपस्तीर्य पायसादीनि सादयेत्।
जलैरस्त्रेण सम्प्रोक्ष्य रक्षेत् तच्चक्रमुद्रया ।। ३२ ।।

वायुजप्ताम्भसा प्रोक्ष्य सरमादक्षपाणिना।
प्रदह्य वामपाणिस्थवं बीजामृतसंप्लुतम् ।। ३३ ।।

सृष्ट्वामृतीकृतं जप्त्वा वसुसंख्यं मनुं ततः।
प्रदर्श्य सौरभीमुद्रां गन्धाद्यैः किञ्चिदर्च्य च ।। ३४ ।।

अभ्यर्थयेदाभिमुख्यं विहित प्रसवाञ्जलिः।
विसार्यतस्य वदनादर्चिर्भगवतो हरेः ।। ३५ ।।

परिषिच्याभिमृश्याथ दत्वोपस्तारणामृतम्।
प्रसूनकरयुग्मेन नैवेद्यवदनार्चिषोः ।। ३६ ।।

कृत्वा सम्बन्धमन्योन्यमर्पयेन्मनुना मुखे।
निवेदयामि भवते जुषाणेदं हविर्हरे ।। ३७ ।।

प्राणादिमुद्रामन्त्रैरप्यर्पयित्वा रसं पुनः।
ग्रासमुद्रां वामदोष्णा दर्शयन्नुत्पलाकृतिम् ।। ३८ ।।

अनेन मनुना पश्चाद् रस सर्वस्वमर्पयेत्।
तारेन्द्वमृतपिण्डं हृत्परायात्मने तथा ।। ३९ ।।

अनुरुद्धेन नैवेद्यं कल्पयामीत्यणुः स्मृतः।
अङ्गुष्ठाभ्यामनामे द्वे स्पृशेत् मुद्रापि कीर्त्तिता ।। ४० ।।

धेनुमुद्रां प्रदर्श्याथ मूलमष्टावरं जपन्।
रक्षां कृत्वा बहिर्गत्वा पूजाहोममथारभेत् ।। ४१ ।।

अग्न्यर्चनान्ते पीठेज्यापूर्वमावाह्य शार्ङ्गिणम्।
अभ्यर्च्य साङ्गावरणं तारव्याहृति पीठकैः ।। ४२ ।।

हविस्सकृत्सकृद्धुत्वा मूलेनाष्टशतं हुनेत्।
अङ्गैर्दशांशमेकैकशोऽन्यैस्तु परिवारकैः ।। ४३ ।।

तथा व्याहृतितारैश्च हुत्वा शेषं समाप्य च।
हुतशिष्टान्धसा पश्चान्मन्त्रेण बलिमाहरेत् ।। ४४ ।।

सर्वेभ्यो भूतेभ्यो विष्णुपार्षदेभ्य इतीरितः।
आद्यादि नमसायुक्तं आग्नेय्यां बलिमाहरेत् ।। ४५ ।।

प्रणम्य पादौ प्रक्षाल्य विसर्ज्यान्नं यथाविधि।
समर्प्य विष्वक्सेनाय निर्माल्यं परिशोध्य च ।। ४६ ।।

गण्डूषाद्यं प्रदत्वास्मै यष्ट्वा गन्धार्त्तवादिभिः।
किरीटमनुना तद्वत् गुरुभ्य इदमादिकैः ।। ४७ ।।

पुष्पाञ्जलिं विधायाथ कृत्वा कर्मसमर्पणम्।
यन्मयेत्यादिना पादौ स्पृशन्मूलं जपंस्ततः ।। ४८ ।।

गुह्यातिगुह्य मनुना कृत्वा जपसमर्पणम्।
ब्रह्मार्पणं ततः कुर्यादितः पूर्वादिमन्त्रतः ।। ४९ ।।

मां मदीयादिना तद्वदों तत्सन्मनुना तथा।
वेदमन्त्रैस्तुतिं कृत्वा प्रसन्नार्घ्यं विधाय च।
तीर्थाद्भिरुक्ष्य गुर्वादीन् मान इत्यादि मन्त्रतः ।। ५० ।।

नमस्कृत्याथ तारेण कृत्वा पुष्पाञ्जलिं ततः।
दत्त्वार्घ्यमवसानीयं निष्कलीकृत्यगोपयेत् ।। ५१ ।।

तारोपचारमूलार्णैरङ्गैः भूषायुधैरपि।
अर्चयेत् प्रतिमासंस्थं तदन्यत्राखिलैर्वृतम् ।। ५२ ।।

केचिदेवं वदन्त्येवं सपर्याविधिरीरिता ।।

।। इति कलशचन्द्रिकायां विष्णुभागे पञ्चमपटलः समाप्तः ।।

कलशचन्दिकायां विष्णुभागः
षष्ठः पटलः

।। उत्सवविधिः ।।

अथोत्सवविधिं वक्ष्ये समासादिन्दिरापतेः।
पताकां वाहनं दण्डं पल्लवैस्समलङ्कृतम् ।। १ ।।

संशोध्य तेषां पुण्याहं कृत्वा भूतलयक्रमात्।
संस्कृत्य वाहमायम्य लिप्या तं वर्णविग्रहम् ।। २ ।।

कृत्वा पीठं समभ्यर्च्य तस्मिन् मूर्त्तिं प्रकल्प्य च।
देवाग्रसंस्थादावाह्य वाहनं वाहनाणुना ।। ३ ।।

सकलीकृत्य सम्पूज्य केतुदण्डेऽर्चितासने।
वाहं सम्यक् प्रतिष्ठाप्य पताकादिसमन्वितम् ।। ४ ।।

गर्त्ते पीठं समभ्यर्च्य ध्वजं संस्थाप्य तत्र च।
तस्मिन्नावाह्य गरुडं सम्पूज्य च यथाविधि ।। ५ ।।

बलिं दत्त्वा च तन्मूले रक्षेत् तालत्रयादिना।
तद्रात्रौ बीजवपनं कुर्याद् भूतबलिं तथा ।। ६ ।।

देवं परेद्युरारभ्य सम्पूज्य सवनत्रये।
प्रातस्सायं बलिं दद्यादौत्सवं भौतिकं तु वा ।। ७ ।।

हविस्संशोध्य सम्पूज्य मूलेनैतद् विभज्य च।
भूतानां च समाह्वानं कारयेद् वाद्यघोषणैः ।। ८ ।।

सम्प्रार्थ्य देवं संयोज्य कौतुकेमूर्त्तिपेन च।
सन्धार्य तत्साक्षिकं तु वाद्यघोषसमन्वितम् ।। ९ ।।

प्रोक्ष्याराध्याष्टपत्राब्जसंस्थिता देवता स्मरन्।
आराध्य तत्तन्मनुना पर्षद्युक्तं बलिं हरेत् ।। १० ।।

सृष्टिस्थितिविनाशानामित्याद्यः प्रार्थने मनुः।
चण्डप्रचण्डौ गरुडमनन्तं विघ्नशङ्करौ ।। ११ ।।

चक्रपाणिं शङ्खपाणिं द्वारे दक्षिणसव्ययोः।
दिक्पान् मातृंश्च शास्तारं दुर्गां स्कन्दं धनेश्वरम् ।। १२ ।।

विष्क्सेनं यजेदन्तः स्वस्वपार्षदैस्सह।
अन्तरा द्वारपार्श्वे श्रीपुष्ट्योर्बलिमाहरेत् ।। १३ ।।

बहिर्निर्गत्य विज्ञाप्य ये समस्तादिना ततः।
कुमुदादींश्च पञ्चाशत् गणान् देवग्रहादिकान् ।। १४ ।।

यष्ट्वा देवग्रहादीनां बलिदानेऽन्तरान्तरा।
गृह्णन्त्वित्यादिना यद्वा कुर्यान्मूलेन दिग्बलिम् ।। १५ ।।

महापीठस्य परितः कुमुदादीन् प्रपूज्य च।
अधः पिङ्गलमूर्ध्वे च हरिसेनं समर्चयेत् ।। १६ ।।

क्षेत्रपस्य बलिं दत्वा परीत्यान्तः क्षमापयेत्।
भौतिको बलिराख्यातः औत्सवस्तु निगद्यते ।। १७ ।।

अन्तर्द्वारगतौ द्वास्थौ यजेदानन्दनन्दनौ।
चण्डादीन् समुपस्थाय दिक्पालान्तमथो यजेत् ।। १८ ।।

ओम् आनन्दाय विष्णुपार्षदे नमः
ओम् आनन्दपार्षदेभ्यो नमः ।

नन्दनाय विष्णुपार्षदे नन्दनपार्षदेभ्यः
नमस्ते द्वारपालाय चण्डायामिततेजसे
नरसिंह तनूजाय चक्रेणाङ्कितमौलये
चण्डाय विष्णुपार्षदे तत्पा।

नमस्ते द्वारपालाय प्रचण्डायामि तेजसे।
नरासिंह तनूजाय शङ्खेनाङ्कितमौलये ।। १९ ।।

प्रचण्डाय विष्णुपार्षदे तत्पा।

वाहनाय महाविष्णो तार्क्ष्यायामित तेजसे।
गरुडाय नमस्तेऽस्तु सर्व सर्पेन्द्र मृत्यवे ।। २० ।।

गरुडाय विष्णुपार्षदे + पक्षिराजाय स्वाहा।
गरुडाय नमः - वैनतेयाय नमः
वैनतेयाय विद्महे पक्षिराजाय धीमहि
तन्नो गरुडः प्रचोदयात्। तत्पा।। २१।।

शयनं यो जगद्धातुर्विष्णो विविधमायिनः।
अनन्ताय नमस्तुभ्यमहीन्द्र नमिताङ्घ्रये ।। २२ ।।

अनन्ताय विष्णुपार्षदे। तत्पा।

नमस्ते सर्वभूतेश सर्वसम्पत्प्रदायिने।
सर्वविघ्न विनाशाय विघ्नेशाय शिवात्मने ।। २३ ।।

दंदक्षिणामूर्त्तये। तत्पा।

नमस्ते द्वारपालाय चक्रव्यग्रमहाभुजः।
दृष्ट्या निहतदैत्याय वैष्णवाय नमोनमः ।। २४ ।।

चक्रपाणये - तत्पा।

नमस्ते द्वारपालाय शङ्खव्याग्रमहाभुजः।
दृष्ट्या निहतदैत्याय वैष्णवाय नमो नमः।
शङ्खपाणये - तत्पा।
दैत्यदर्पविनाशाय सहस्राक्षाय वृत्रहन्।
कुलिशव्यग्रहस्ताय नमस्तेऽस्तु शतक्रतो ।। २५ ।।

इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतये विष्णुपार्षदे नमः।
इन्द्रपार्षदेभ्यो नमः
ओम् नमो भूतेभ्यो भूतिकृद्भ्य सर्वेभ्योऽरिष्टकृद्भ्य-
स्सद्भ्योऽसद्भ्यस्सदसदभ्यस्सर्वगणेभ्यो नमोनम स्वाहा।

मुखं यः सर्वदेवानां येन हव्यं च नीयते।
येन प्रवर्त्तते सर्वं नमस्तस्मैह्लविर्भुजे ।। २६ ।।

अग्नये शक्तिहस्ताय तोजोऽधिपतये तत्पा।
ओम् नमो भूतेभ्यो
येन संह्रियते सर्वं येन धर्मश्च रक्ष्यते।
यस्माद् बिभेति लोकोऽयं प्रेतनाथ नमोऽस्तु ते ।। २७ ।।

यमाय दण्डहस्ताय प्रेताधिपतये। तत्पा।
ओम् नमो भूतेभ्यः।

राक्षसा यातुधानाश्च पिशाचाश्चाश्रयन्ति यम्।
तस्मै निऋतिरूपाय रक्षसां पतये नमः ।। २८ ।।

निऋतये खड्गहस्ताय रक्षोऽधिपतये - तत्पा।
ओम नमो भूतेभ्यः।

येन प्रसूयते सर्वं यस्मिन् सर्वं प्रलीयते।
अमोघ पाशहस्ताय तस्मै पां पतये नमः ।। २९ ।।

वरुणाय पाशहस्ताय जलाधिपतये - तत्पा।
ओम नमो भूतेभ्यः।

पूर्यन्ते च ह्रियन्ते च येन प्राणादयः क्रमात्।
भूतानां पतये नित्यं नमस्तस्मै मरुत्पते ।। ३० ।।

वायवे ध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये तत्पा।
ओम नमो भूतेभ्यः।

यं प्राश्यामरतां यान्ति देवा यज्ञशरीरिणः।
सोमाय गदिने तस्मै ज्योतिषां पतये नमः ।। ३१ ।।

सोमाय गदाहस्ताय नक्षत्राधिपतये। तत्पा।
ओम नमो भूतेभ्यः।

यत्प्रसादाज्जगत्सर्वं धनेन परिपूर्यते।
यक्षगुह्यकनाथाय धननाथ नमोऽस्तुते ।। ३२ ।।

वैश्रवणाय धननाथायाधिपतये विष्णु-

कुबेराय यक्षाधिपतये महाबलाय गुह्यकाधिपतये नमः। तत्पा।
ओम् नमो भूतेभ्यः।
येन कालाग्निना लोको युगान्तेष्ववदह्यते।
तस्मै ते ब्रह्मणः पुत्र विरूपाक्ष नमोऽस्तु ते ।। २८ ।।

ईशानाय शूलहस्ताय विद्याधिपतये - तत्पा
ओम् नमो भूतेभ्यः।
येन सृष्टं जगत्सर्वं सर्गादौ विष्णुशासनात्।
पितामह नमस्तुभ्यं सर्वभूतेश पद्मज ।। २९ ।।

ब्रह्मणे पद्महस्ताय लोकाधिपतये - तत्पा।
ओम् नमो भूतेभ्यः।
पन्नगाधिपतिर्देव अनन्तो नाम नामतः।
पातालवासिने नित्य नागराजाय वै नमः ।। ३० ।।

अनन्ताय चक्रहस्ताय नागाधिपतये - तत्पा।
ओम् नमो भूतेभ्यः।
एवमेषां बलिं दत्वा तद्बहिश्च क्रमाद् यजेत्।
प्राचि स्कन्दं भूतनाथमग्नौ धर्मं यमान्तिके ।। ३१ ।।

मातृंश्च भृङ्गे शास्तारं भानुं निरृति सन्निधौ।
ब्रह्माणं वरुणे वायौ सूकरश्चण्डिकामपि ।। ३२ ।।

स्कन्दं मुख्येऽन्यमातृरप्यम्बिकां सौमसन्निधौ।
ईशे शिवमुदीत्यां तु विष्वक्सेनं समर्चयेत् ।। ३३ ।।

ओम् नमः षण्मुखाय। तत्पा।

भां भूताधिपतये नमः। तत्पा।
ओम् धर्माय नमः। तत्पा।

वीरभद्र नमस्तेऽस्तु नमो विघ्नेश्वराय च।
ब्राह्म्यादिभ्यश्च मातृभ्यस्सर्वाभ्यो वै नमो नमः ।। ३४ ।।

वीरभद्राय नमः। वीरभद्राय विद्महे।
महाननाय धीमहे तन्नश्शान्तः प्रचोदयात् ।। तत्पा।

गं गणपतये नमः।
एकदंष्ट्राय विद्महे गजाननाय धीमहे तन्नो विघ्नः प्रचोदयात्।
तत्पा।

व्योम् ब्रह्माण्यै नमः।
ब्रह्मभूतायै विद्महे कुशहस्तायै धीमहे तन्नो ब्राह्मी प्रचोदयात्।
तत्पा।

मं महेश्वर्यै नमः।
महेश्वरभूतायै विद्महे शूलहस्तायै धीमहे तन्नो माहेश्वरी प्रचोदयात्। तत्पा।

मां कौमार्यै नमः।
स्कन्दभूतायै विद्महे शक्तिहस्तायै धीमहे तन्नः कौमारी प्रचोदयात्। तत्पा।

हेम् वैष्णव्यै नमः।
विष्णुभूतायै विद्महे चक्रहस्तायै धीमहे तन्नो वैष्णवी प्रचोदयात्।
तत्पा।

हैं वाराह्यै नमः।

प्रजापति भूतायै विद्महे गदाहस्तायै धीमहि तन्नो वाराही प्रचोदयात्। तत्पा।

होमिन्द्राण्यै नमः।

इन्द्रभूतायै विद्महे वज्रहस्तायै धीमहि तन्न इन्द्राणी प्रचोदयात्। तत्पा।

हुं चामुण्ड्यै नमः।

रुद्रभूतायै विद्महे खड्गहस्तायै धीमहि तन्नश्चामुण्डि प्रचोदयात्। तत्पा।

मातृभ्यो नमः। लोकमातृभ्यो नमः।
सर्वमातृभ्यो नमः। सर्वमातृगणेभ्यो नमः।
नानारूपा मातरः प्रतिदिशं व्यवस्थिता दिव्यान्तरिक्षभौमाः पातालनिवासिन्यश्चेहायान्तु विष्वाज्ञया मामनुगृह्णन्तु प्रतिगृह्णन्तु पूजां सौम्यरूप धारिण्यस्ताभ्यो देवीभ्यो नमो नम स्वाहा ॥

ओम् ह्वं नमः पराय गोप्त्रे। शास्त्रे नमः।
शम्बरकुमाराय नमः। हस्त्यश्वाय नमः। नीलय, कालाय, कपर्दिने, उग्राय, रुद्रसुताय भूतनाथाय, भूताधिपतये, भूतनाथाय विद्महे भवपुत्राय धीमहि तन्न शास्ता प्रचोदयात्। तत्पा

तत्पश्चिमे

चाम्बादीनां गणास्सर्वे कोटिकोटि गणाधिपाः।

भवन्तु सहितास्सर्वे तेभ्यस्ताभ्यो नमो नमः।।

ओम् घषोत्काय स्वाहा। तत्पा।

ओम् तत् सत् नमो ब्रह्मणे तत्सन्नमः - तत्पा।

ह्लं वाराहया नमः - तत्पा। ह्रीं दुर्गायै नमः।
दुर्गापार्षदीभ्यो नमः। ओम् वचद्भुवेनमः।
कार्त्तिकेयाय, सनत्कुमाराय, स्कन्दाय, इन्द्रायविशाखाय षष्ठये
षणमुखाय - सनत्कुमाराय विद्महे षडाननाय धीमहि -
तन्नस्कन्दः प्रचोदयात्। तत्पा।

श्रीधराय नमस्तेऽस्तु नमस्तेऽश्वमुखाय च।
वागीश्वर्यादि मातृभ्यस्सर्वाभ्यो वै नमो नमः ।।

श्रीधराय तत्पा, अश्वमुखाय तत्पा, वागीश्वर्यै नमः। तत्पा।
क्रियायै तत्पा, कीर्त्यैतत्पा, लक्ष्म्यै तत्पा, सृष्ट्यै तत्पा।
विद्यायै तत्पा, शान्त्यै तत्पा, मातृभ्यो नमः + लोकमातृ सर्वमातृ
सर्वमातृगणेभ्यः - नानारूपा इत्यादि।

मूलेन अम्बिकायै - तत्पा। ओम् नमः शिवाय - तत्पा।

विष्वक्सेन नमस्तेऽस्तु देव निर्माल्य धारिणे।
शङ्खचक्रगदापाणे महापारिषदेश्वर।।

ओम् विष्वक्सेनाय विष्णुपार्षदे नमः। तत्पा।
श्रीं श्रीयै नमः, ग्लौं पुष्ट्यै नमः।
ये समस्तंजगद्व्याप्य तिष्ठन्ति बलिकाङ्क्षिणः।

विष्णुपारिषदास्सर्वे गृह्णन्तु बलिमुत्तमम्।।

कुमुदाय नमः, कुमुदाक्षाय नमः।
पुण्डरीकाय, वामनाय, शङ्कुकर्णाय सर्वनेत्राय सुमुखाय सुप्रतिष्ठिताय पञ्चाशद्गणेभ्य, कुमुदपारिषदेभ्य प्राक्स्थितेभ्यो नमः।

पूर्वस्यां दिशि हरे र्भगवतो ये गणाः वज्रपाणयः
श्वेता श्वेताक्षा श्वेतलोहिता दिव्यान्तरिक्षभौमाः
पातालनिवासिनश्च तेभ्यो वै नमो नम स्वाहा।

ये भूता पुरस्सदो निशाचरा वैष्णवाः सन्तोऽसन्तस्सदसन्तो विरूपा विश्वरूपा महारूपा घोररूपा मृगास्या विहगाननाः पुष्टिकृतोऽपुष्टिकृतः कामदाश्च बलिमिच्छन्ति तेषां सर्वेषां बलिं हरामि, महद्भ्यः क्षुद्रकेभ्यश्च सर्वेभ्यस्तेभ्यस्ताभ्यो नमो नम स्वाहा।

पञ्चाशद्गणेभ्यः कुमुदाक्षपारिषदेभ्यः अग्निदिक्स्थितेभ्य इत्यादि।
आग्नेय्यां दिशि शक्तिपाणयो रक्ता इत्यादि।

ये भूता अग्निष इत्यादि।
याम्यायां दिशि दण्डपाणयः कृष्णा।
नैऋत्यां दिशि खड्गपाणयः श्यामा।
वारुण्यां दिशि पाशापाणयश्शबलाः।
वायव्यां दिशि अङ्कुशपाणयः पीताः।
सौम्यायां दिशि गदापाणयः सिताः।

ऐशान्यां दिशि शूलपाणयः कपिलाः।
ऊर्ध्वायां दिशि पद्मपाणयः सूक्ष्माः।
अधस्ताद् दिशि विषपाणयो धूम्राः।
ये भूताः दक्षिणसदः निऋतिसदः
पश्चिमसदः वायुसदः उत्तरसदः ईशसदः
ये भूता उपरिषदः।

एवं द्वितीयावरणे दिक्ष्वष्टासु बलिं हरेत्।
अथासाद्य महापीठं क्रमात्तत्र बलिं हरेत् ।।

कुमुदादीनष्टदिक्षु पिङ्गलं पूजयेदधः।
हरिसेनं यजेदूर्ध्वं वक्ष्यमाणमनूत्तमैः ।।

हरिसेनाय नमः हरिसेनाय विद्महे महाबलाय धीमहि।
तन्नश्शक्तिः प्रचोदयात्। हरिसेन पा-

अष्टमूर्त्तये नमः।
अष्टमूर्त्तिपार्षदेभ्यस्सद्भ्योऽसद्भ्यस्सदसद्भ्यसर्वगणेभ्यो
नमो नम स्वाहा।

असंख्याता गणास्सर्वे कोटिकोटि गणाधिपाः।
भवन्तु सहितास्सर्वे तेभ्यस्ताभ्यो नमो नम स्वाहा।
पुनर्ध्वजमूले।

पक्षविक्षेपविध्वस्त समस्ताहीन्द्रमण्डलः।
हरिकेतो नमस्तुभ्यं गरुत्मन् वायुमूर्त्तये ।।

ओम् वैनतेयाय नमः।
पुनस्तृतीयावरणे ये समस्तादिना।
ओम् नमो भूतेभ्य इत्यादिना। गृह्णन्वित्यादिना च बलिंहरेत्।
गृह्णन्तु बलिमेतं तु बाह्यस्था विहगाननाः ।।

ये क्रूरा ये ल्पसत्वाश्च भूतप्रेतनिशाचराः।
वेतालाश्चैवमातङ्गा हीना हीनाश्च ये गणाः ।।

तेषां सर्वेषां बलिं हरामि।
महद्भ्यः क्षुद्रकेभ्यश्च सर्वेभ्यस्तेभ्यस्ताभ्यो नमो नम स्वाहा।
चतुर्थावरणे देवग्रहादयः।
देवाश्चाप्यसुराश्चापि गन्धर्वा यज्ञसंज्ञकाः।
पितरश्चैव नागाश्च राक्षसाश्च पिशाचकाः ।।

मूलेन दिग्बलिः।

ओम् विष्णुपार्षदेभ्यो भूतेभ्यो नमः।
अनेन पातालबलिः। क्षं क्षेत्रपालाय नमः। तत्पा।
एवमुत्सवबलिविधिः ।।

तीर्थयात्रादिनाद् दत्वा सायं पूर्वदिने बलिम्।
मन्त्राभ्यां वक्ष्यमाणाभ्यां ग्रामसीमादिषु क्रमात् ।।

विष्णुपार्षदेभ्यश्च प्रमथेभ्यो नमोनमः।
मातृभ्यस्तद्गणेभ्यश्च सर्वाभ्यो वै नमोनमः ।।

कृत्वाथ मृगयां देवमूलबिम्बे नियोजयेत्।
स्नात्वाथ मण्डपे शय्यां कृत्वा पीठं प्रपूज्य च ।।

मङ्गलाङ्कुरपात्राणि मङ्गलानि च विन्यसेत्।
अन्तः प्रविश्य पीठार्चापूर्वं देवं प्रपूज्य च ।।

प्रसाद्य तीर्थयात्रादि मनुना प्रार्थ्य साञ्जलिः।
कृत्वा घृतारोपणं च कर्मार्चामभिषिच्य च ।।

पुण्याहं च विधायास्य बध्नीयात् कौतुकं करे।
मूलमन्त्रो जितन्तादिमनुः कौतुकबन्धने ।।

कृत्वा भूतलयाद्यं तु लिपिन्यसनपश्चिमम्।
कर्मार्चायां पीठमिष्ट्वा तत्र मूर्त्तिं प्रकल्प्य च ।।

तत्त्वानि पञ्चमूलाणुरुद्धान्युक्त्वा विलोमतः।
मूलदेवहृदंभोजादधिशङ्खजले महः ।।

आनीयसृष्टिमार्गोक्तैस्तत्त्वैर्मूलनिरोधितैः।
जितन्तमूलतारान्तैः कर्मार्चामभिषिच्य च ।।

नियोज्य तन्महस्तस्यां लिपितत्त्वाक्षरान्यसेत्।
मूलस्थं सकलीकृत्य रक्षेत्तालत्रयादिना ।।

कर्मार्चां मण्डपं नीत्वा न्यस्य पीठे समर्चिते।
आवाह्य सकलीकृत्य सम्पूज्यान्नं निवेद्य च ।।

ताम्बूलादीनि दत्त्वार्चां विधायान्त्यार्घ्यतः पुरा।
शय्यायां शाययेत् पञ्चतत्त्वैर्देवं रमापतिम् ।।

पुनरुत्क्रमतस्तत्त्वैर्व्याप्य मूलेन तारतः।
जाग्रदादिदशां नीत्त्वा तुरीयां प्रणयेद् दशाम् ।।

स्वरूपानुभवासक्तं देवं तां प्राप्य चिन्तयन्।
ततस्संरक्ष्य संवृत्य रात्रिशेषं समापयेत् ।।

प्रातः सन्ध्यां समाप्याथ विष्णुसात्कृतविग्रहः।
व्याप्यादिमूलेषु तत्त्वैर्जागरूकममुं नयेत् ।।

उत्थ्याप्य धेन्वादिकं तु प्रदर्श्यान्त्यार्घ्य पूर्वकम्।
पूजाशेषं समाप्यामुं न्यस्य पीठेऽथ पूजिते ।।

सकलीकृत्योपचर्य पुनराचमनावधि।
दन्तजिह्वा पवनानि दत्वा गण्डूषकं बहु ।।

समर्प्य पाद्यादिकं च संस्नाप्यास्मै समर्च्य च।
पाद्यमाचमनीयं च प्रोक्ष्यापोहि पुरस्सरैः ।।

अंक्त्वा मधुघृताभ्यां तु हरिद्राभिश्च घर्षयेत्।
आसिच्य तोयैर्मन्त्रोदैरभिषिच्य समर्च्य च ।।

वस्त्राद्युपहृतीर्दत्त्वा दूर्वाग्रं पुष्पचन्दने।
अञ्जनश्चागरुं मालां प्रदर्श्यादर्शकं तथा ।।

गोभ्योऽथयवसंदत्त्वा श्रावयित्वेतिहासकम्।
विप्राय तण्डुलघटं स्वर्णं दत्वा प्रपूज्य च ।।

शयनादिकमुद्वास्य देवमन्तः प्रवेश्य च।
अभिषिच्याथ मूलार्चां पीठपूजां विधाय च ।।

आयोज्य कौतुकगतां चितिं पूर्वोक्तमार्गतः।
आवाह्य सकलीकृत्य पूजाशेषं समापयेत् ।।

यात्राहोमं ततः कुर्यात् निधायाग्निं यथाविधि।
परिवाराहुतेरूर्ध्वं हुनेदेकैकशो घृतम् ।।

कनिक्रदादि षण्मन्त्रैस्स्वस्त्याद्यैः पञ्चभिस्तथा।
चतुर्द्रव्यं तु मूलेन हुत्वा शेषं समाप्य च।।

अन्तर्गत्वापीठमिष्ट्वा समावाह्य समापतिम्।
सकलीकृत्य संस्नाप्य सम्प्रोक्ष्यापोहि पूर्वकैः ।।

मुद्गमाषयवस्वर्णनिशातण्डुलशीतजैः।
चूर्णैर्द्रुपदयोन्मृज्य संस्नाप्यार्च्य तथैव वा ।।

न्यस्याग्रे कर्मबिम्बं तु शोधितं पूर्ववर्त्मना।
कर्मार्चेत्यादिनाभ्यर्च्य(थ्यं) यात्रासम्पातमर्प्य तम् ।।

मूलबिम्बात् कर्मबिम्बे योजयेत् पूर्ववर्त्मना।
आवाह्य सकलीकृत्य मूलार्चां परिरक्ष्य च ।।

गृहीत्वा कौतुकं गच्छेत् मङ्गलानि वदन् बहिः।
एकः प्रदक्षिणेनान्तः यथादृष्टं बलिं हरेत् ।।

बहिश्च तद्ध्वजचितिं कर्मबिम्बे नियोज्य च।
क्षेत्रेश गुप्तसदनो यायादन्यगणैस्सह ।।

आरोप्य वाहने देवं द्वास्थावभ्यर्च्य गोपुरे।
बहिस्सालं परीत्याथ दिङ्मन्त्रेण शनैर्व्रजेत् ।।

आसाद्य तीर्थमिष्टेऽथ पीठे तत्सम्मुखं न्यसेत्।
साङ्गीकृत्य प्रदत्वास्मै द्वितीयाचाम पश्चिमम् ।।

विशोधिते तीर्थजले मज्जयित्वेष्टतत्त्वकैः।
पीठे निधायाचमान्तं उपचर्य प्रमार्ज्य च ।।

आपोहिष्ठादिभिश्चूर्णैरुद्धृत्य द्रुपदादिना।
जानुदघ्ने जले स्थित्वा कुर्वन्ननिलसंयमम् ।।

कृताघमर्षणविधि ऋतादिमनुभिस्ततः।
संस्नाप्य पीठे विन्यस्य वसनाद्यं समर्प्य च ।।

सम्पूज्यास्मै निवेद्याग्नौ हुत्वा दत्वा बलिंजले।
पूजाशेषं समाप्याथ मन्त्रेणामुं निवेदयेत् ।।

तीर्थेऽस्मिन् विमले पुण्येस्नातोऽसि पुरुषोत्तम।
अतस्त्वमनुगृह्णीष्व स्वस्थानोपाश्रयेणनः ।।

तीर्थं देवे समुद्वास्य वाहमारोप्य सत्वरम्।
प्रापय्य देवं स्वन्धाम तस्मिन्नेव दिने गुरुः ।।

मूलबिम्बे नियोज्यामुं अभिषिच्य प्रपूजयेत्।
उत्सवान्ते विधेयस्य स्नपनस्य विधिं ब्रुवे ।।

क्षेत्रे शैलपुटे बाह्ये त्रिकं दिक्ष्वेकमन्यतः।
मध्ये च नवकं कुर्यादष्टाभिर्दलतो घटैः ।।

हेमरत्नाष्टगन्धाद्भिः ब्राह्मं कुम्भं प्रपूरयेत्।
हिरण्यरूप्यरत्नाष्टगन्धतोयैर्दिशि क्रमात् ।।

पौष्पं कुशोदं कोणेषु फलोदयश्च यवोदकम्।
सम्पूज्याथ चतुर्द्रव्यैराधिवासनिकं हुनेत् ।।

दिग्विदिक्क्रमतो द्वाभ्यां द्वाह्यामृग्भ्यामथ क्रमात्।
पुं सूक्तस्य समस्तेन ब्राह्मेनान्तेभिषेचयेत् ।।

तदह्नि वा परस्मिन् वा कलशैर्द्रव्यपूरितैः।
अभिषिच्यामुमभ्यर्च्य रात्रौ भूतबलिं हरेत् ।।

।। इति कलशचन्द्रिकायां विष्णुभागे षष्ठपटलः समाप्तः ।।

।। विष्णुभागः समाप्तः ।।